

8. Dani kulturne animal**ST**ike
8th Days of animal **ST**udies

8. *Dani kulturne animalisti*

»S medvjedom na umu«

Zagreb, 20. listopada 2026.

Split, 21. – 23. listopada 2026.

Postira, Brač, 24. listopada 2026.

Poljana i Sutomišćica, Ugljan

8th *Days of animal Studies*

“Bear in mind”

Zagreb, October 20, 2026.

Split, October 21–23, 2026

Postira, Brač. October 24, 2026

Poljana and Sutomišćica, Ugljan

Impresum / Publication Information

Urednik / Editor

Josip Guć

Izdavač / Publisher

Udruga »Mala filozofija«, Andrije Hebranga 10E, 23000 Zadar

Za izdavača / For Publisher

Bruno Ćurko

Prijelom / Layout

Josip Guć

Dizajn naslovnice / Cover design

Gabrijela Dujmović

© 2026 Autori i urednici.

Ovo je djelo licencirano pod licencom Creative Commons Imenovanje 4.0 međunarodna (CC BY 4.0).

© 2026 Authors and Editors.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

Neslužbena verzija / Unofficial version

Konferencija / Conference

Glavni organizator / Main organizer

Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu
/ Centre for Integrative Bioethics, Faculty of Humanities and Social
Sciences, University of Split

Suorganizatori / Co-organizers

Institut za etnologiju i folkloristiku
/ Institute of Ethnology and Folklore Studies
Pedagoški fakultet, Sveučilište u Primorskoj
/ Faculty of Education, University of Primorska
Udruga »Mala filozofija« / Association "Petit Philosophy"

Predsjednici organizacijskog odbora / Presidents of the Organizing Committee Bruno Ćurko & Josip Guć

Organizacijski odbor / Organizing Committee

Marita Brčić Kuljiš (Split), Sanda Cambj (Split), Bruno Ćurko (Split), Tomaž
Grušovnik (Koper), Josip Guć (Split), Sabira Hajdarević (Zadar), Marko Kos
(Zagreb), Suzana Marjanić (Zagreb), Anita Lunić (Split), Maja Pasarić
(Zagreb), Bojana Radovanović Šuput (Beograd), Simon Ryle (Split)

Sadržaj / Contents

05 | Uvodnik / Introduction

Josip Guć

07 | Vladimir Nazor (1876. – 1949.): priroda, zajednica i animalistička
imaginacija u hrvatskoj moderni / Vladimir Nazor (1876–1949): Nature,
Community and Animalistic Imagination in Croatian Modernity

Kristina Dilica

21 | Program

25 | Sažeci / Abstracts

52 | Dodatne aktivnosti / Additional activities

56 | E-adresar / E-mail address book

Neslužbena verzija / Unofficial version

Josip Guć

Uvodnik

*Dani kulturne animalisti*ke vođen je stalnom misijom rasplamsavanja bioetičkog senzibiliteta, ovoga puta poglavito (ali ne isključivo) na temu medvjeda. Od omiljene igračke do nemilosrdne prijetnje, medvjed poglavito igra veoma ambivalentnu ulogu u našoj trenutnoj imaginaciji, koja se oslanja na sličnu ulogu koju je igrao u imaginacijama mnogih vremena i kultura prije naše. Nekadašnja i sadašnja očitovanja takvih reprezentacija medvjeda, uz različite druge kulturno-animalističke teme, predmet su 27 predavanja 31 izlagača iz Hrvatske, Mađarske, Njemačke, Slovenije i Srbije. Program upotpunjuje predstavljanje dvaju knjiga proizašlih iz ili izravno vezanih uz *Dane kulturne animalisti*ke, predavanje te provedbu edukativne radionice *Ima li medvjed pravo na svoj svijet?* u osnovnim školama u Poljani i Sutomišćici na otoku Ugljanu. Pri tome se standardna predavanja osim na Filozofskom fakultetu u Splitu provode i na Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu te u Osnovnoj školi Vladimira Nazora u književnikovim rodnim Postirima. Potonje nije slučajno s obzirom na to da je slijedom 150. godišnjice Nazorova rođenja, autora čuvenog spjeva *Medvjed Brundo*, medvjed i odabran za ovogodišnji središnji motiv *Dana kulturne animalisti*ke. S obzirom na misiju predstavljanja lokalne baštine međunarodnoj publici, u publikaciji donosimo tekst kojim Kristina Dilica uvodi u poticaje Nazorova djela na kulturno-animalistička promišljanja. Njega se dotiče i nekoliko predavanja te članaka u knjizi *Bear in Mind* koja prati konferenciju. Naime, od ove godine voditelji konferencije pokrenuli su paralelan projekt edicije knjiga *Cultural Zoology*, koja bi svake godine pratila središnje teme konferencije, ali ne bi funkcionirala kao zbornik radova s konferencije. U njoj autori imaju priliku objaviti rad prije konferencije, a objavljuju se radovi i autora koji ne sudjeluju na konferenciji. Time knjiga i konferencija sinergijski doprinose pokušaju davanja zaokružene slike o određenoj kulturno-animalističkoj temi. Konačno, ova je publikacija bitno promijenila narav. Ona više ne izlazi u tiskanom izdanju i pojavljuje se mrežno u dvije faze. U prvoj kao neslužbena verzija služi obavješćavanju sudionika i posjetitelja o programu skupa i predstavlja središnju temu. Zatim se nakon skupa upotpunjuje podacima i korigira se program slijedom izmjena koje su se eventualno dogodile tijekom njegova odvijanja, pa postaje službenom verzijom i u konačnici služi kao izvještaj o održanoj konferenciji.

Josip Guć

Introduction

Days of animal Studies are driven by an enduring mission to foster bioethical sensibility, this time focusing primarily (though not exclusively) on the theme of the bear. Ranging from a beloved toy to a ruthless threat, the bear occupies a highly ambivalent role in our contemporary imagination—a role that mirrors its significance within the cultural imaginaries of many past eras and societies. Past and present manifestations of these representations, alongside various other themes in cultural animal studies, are explored across 27 lectures delivered by 31 presenters from Croatia, Hungary, Germany, Slovenia, and Serbia. The program is further enriched by the presentation of two books that emerged from—or are directly linked to—the *Days of animal Studies*, as well as an educational workshop titled *Does the Bear Have a Right to Its Own World?* held at elementary schools in Poljana and Sutomišćica on the island of Ugljan. In addition to the Faculty of Humanities and Social Sciences in Split, the lectures are being hosted at the Institute of Ethnology and Folklore Research in Zagreb, as well as at the Vladimir Nazor Elementary School in Postira, the writer's birthplace. The bear was selected as this year's central motif to mark the 150th anniversary of Vladimir Nazor's birth. His famous narrative poem, *Medvjed Brundo (Brundo the Bear)*. In line with the mission of presenting local heritage to an international audience, this publication includes a text by Kristina Dilica that explores how the works of Nazor inspire reflection through the lens of cultural animal studies. This subject is also addressed in several lectures and articles within the book *Bear in Mind*. Starting this year, the conference organizers have launched a parallel book series titled *Cultural Zoology*; while it aligns with the conference's central themes each year, it does not function as a traditional conference proceedings volume. The series offers authors the opportunity to publish their work prior to the conference, and it also features contributions from authors who are not participating in the event. In this way, the book and the conference work in synergy to provide a comprehensive overview of a specific topic within the field of cultural animal studies. Finally, the nature of this publication has undergone a significant shift: it is no longer issued in print and is instead released online in two phases. In the first phase, an unofficial version serves to inform participants and visitors about the conference program and introduces the central theme. Following the event, this version is updated with additional information and the program is adjusted to reflect any changes that may have occurred during the conference; it then becomes the official version, ultimately serving as a report on the conference.

Kristina Dilica

Vladimir Nazor (1876. – 1949.)

Priroda, zajednica i animalistička imaginacija u hrvatskoj moderni

Uvod

Sto pedeseta obljetnica rođenja Vladimira Nazora prilika je za novo vrednovanje jedne od najsloženijih i najutjecajnijih osobnosti hrvatske književne i kulturne povijesti. Nazorovo stvaralaštvo nadilazi granice pojedinih književnih pravaca i žanrova te se razvija na sjecištu modernističke poetike, nacionalne kulture, pedagogije i društvenoga angažmana. Kao pjesnik, prozaik, pedagog, prevoditelj i javni intelektualac, Nazor je trajno nastojao povezati umjetničko stvaranje s etičkom odgovornošću prema društvu.

Suvremeni interdisciplinarni pristupi, osobito u okviru kulturne animalistike i okolišne humanistike, omogućuju nova tumačenja njegove književne ostavštine. Priroda i životinje u Nazorovim djelima nisu tek ukrasni motivi, nego aktivni nositelji etičkih i simboličkih značenja. Iz te perspektive njegov opus dobiva novu aktualnost u današnjim raspravama o odnosu čovjeka, okoliša i zajednice.

Životni put i oblikovanje osjećaja za prirodu

Vladimir Nazor rođen je 30. svibnja 1876. u Postirima na otoku Braču, u mediteranskom okruženju koje je presudno oblikovalo njegov imaginativni i emocionalni svijet. Ritam otočnoga života, obilježen bliskom ovisnošću o prirodnim ciklusima, smjenama godišnjih doba i suživotom ljudskoga rada s krajolikom i morem, oblikovao je njegovo rano poimanje prirode kao izvorne žive zajednice, a ne pasivne okoline. Odrastanje u razmjerno zaokruženom otočnom ekosustavu poticalo je svijest o međuovisnosti ljudi, životinja i okoliša, ideju koja će ostati temeljna u njegovu književnom stvaralaštvu.

Djetinji susreti s obalnim krajolicima, raslinjem, domaćim životinjama i tradicionalnim seoskim životom razvijali su osjetljivost utemeljenu na promatranju i empatiji prema živim bićima. U kasnijim Nazorovim autobiografskim promišljanjima sjećanja na Brač često se pojavljuju kao slike sklada između ljudskoga postojanja i prirodnoga poretka. To formativno iskustvo pridonijelo je njegovoj trajnoj sklonosti prikazivanju prirode ne samo kao predmeta estetskoga promatranja nego i kao djelatne moralne i egzistencijalne prisutnosti koja može oblikovati ljudski karakter.

Studij prirodnih znanosti na Sveučilištu u Grazu dodatno je učvrstio takvo organsko poimanje života. Obrazovanje iz biologije i fizike približilo je Nazoru znanstvene zakonitosti ustroja, evolucije i ravnoteže, potičući shvaćanje

prirodnoga svijeta kao međusobno povezana sustava kojim upravljaju kontinuitet i uzajamna ovisnost. Znanstveno znanje nije umanjilo pjesničku imaginaciju, nego je proširilo njegov interpretacijski okvir i omogućilo mu povezivanje empirijskoga opažanja sa simboličkim izrazom. Ta sinteza znanstvene svijesti i pjesničke osjetljivosti postala je jednim od prepoznatljivih obilježja Nazorova književnog svjetonazora, u kojem se čovjek ne pojavljuje kao gospodar prirode, nego kao jedan od sudionika širega životnog poretka.

Jednako je važna bila Nazorova dugogodišnja pedagoška karijera, koja se odvijala u Dalmaciji i Istri, područjima obilježenima složenim političkim napetostima, kulturnim suživotom i procesima nacionalne afirmacije na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Poučavanje u višejezičnim i društveno osjetljivim sredinama produbilo je njegovo razumijevanje zajednice, identiteta i kolektivne odgovornosti. Uloga odgojitelja osnažila je njegovo uvjerenje da etički razvoj započinje dodirima s kulturnom baštinom i prirodnim svijetom.

Rad s djecom i mladima osobito je utjecao na oblikovanje njegove književne etike. Nazor je obrazovanje shvaćao kao proces razvijanja empatije, imaginacije i moralne svijesti, vrijednosti koje su u njegovim djelima često posredovane susretima s prirodom i životinjskim svijetom. Prema takvu poimanju dječji čitatelj pristupa svijetu bez čvrstih hijerarhija koje razdvajaju ljude od ostalih živih bića. Stoga je književnost namijenjena mlađoj publici postala idealan prostor za izražavanje suživota, solidarnosti i poštovanja prema životu u svim njegovim oblicima.

Povezivanjem otočnoga odrastanja, prirodnoznanstvenoga obrazovanja i pedagoške prakse Nazor je razvio cjelovit pogled na postojanje utemeljen na odnosima među bićima. To rano oblikovanje objašnjava stalnu prisutnost prirodnih krajolika i životinjskih likova u njegovu opusu, u kojem okoliš nije samo mjesto radnje, nego i djelatni čimbenik etičkoga i emocionalnoga razvoja pojedinca i zajednice.

Književno stvaralaštvo između mitopoetike i etike prirode

Opsežan književni opus Vladimira Nazora obuhvaća poeziju, epsku i pripovjednu prozu, romane, putopise, eseje, dnevnike, prijevode te znatan broj djela za djecu i mlade. Unatoč izrazitoj žanrovskoj raznolikosti, njegova djela povezuje dosljedna tematska i filozofska okosnica: dinamičan odnos pojedinca, zajednice i prirodnoga svijeta. U Nazorovu stvaralaštvu književnost postaje prostor u kojem se neprestano preispituju kulturni identitet, etička odgovornost i pripadnost prirodnom okolišu.

Njegova rana pjesnička faza odražava snažne simbolističke i neoromantičarske utjecaje te se često oslanja na slavensku mitologiju, folklornu tradiciju i arhetipske pripovijesti kako bi oblikovala zajedničku kulturnu imaginaciju ukorijenjenu u kolektivnom pamćenju. Mit u Nazorovoj poeziji nije samo estetski

ukras, nego posrednička struktura koja čovjeka ponovno povezuje s iskonskim silama prirode. Krajolici, nebeske slike, šume i prirodne pojave dobivaju simboličku djelatnost te upućuju na to da kulturna obnova ovisi o ponovnoj uspostavi sklada između ljudskoga postojanja i prirodnoga poretka. Priroda se tako pojavljuje kao izvor duhovne obnove i moralnoga usmjerenja, a ne kao pasivna književna kulisa.

Kako se njegovo književno stvaralaštvo razvijalo, Nazor se sve više koristio pripovjednim i alegorijskim oblicima kako bi otvorio pitanja društvene pravde i kolektivnoga oslobođenja. U proznim djelima poput Veloga Jože alegorija postaje snažno sredstvo istraživanja dostojanstva, slobode i borbe protiv potlačenosti. Iako su ukorijenjene u povijesnim i nacionalnim okolnostima, takve pripovijesti istodobno izražavaju univerzalne napetosti između moći i ranjivosti. Prirodni okoliš često je protuteža društvenoj nepravdi te nudi drukčiji etički okvir u kojem su autentičnost i moralna jasnoća još uvijek mogući.

Bajkovite i mitopoetske pripovijesti, među kojima su Bijeli jelen i Halugica, dodatno proširuju tu etičku dimenziju. U tim djelima šume i prirodni krajolici djeluju kao samostalni moralni prostori kojima upravlja ravnoteža, a ne dominacija. Prirodni poredak razotkriva iskrivljenje nastala zbog ljudske pohlepe, nasilja ili otuđenja, čime priroda postaje svojevrstan prešutni etički sudac ljudskoga ponašanja. Nazorovi česti protagonisti – djeca, autsajderi, marginalizirani pojedinci ili naizgled nemoćni likovi – moralnu snagu ne stječu osvajanjem, nego usklađivanjem s prirodnim ritmovima i empatijom prema drugim živim bićima. Sklad s prirodom postaje istoznačnicom etičke zrelosti.

Posebno mjesto u Nazorovu opusu zauzima književnost za djecu, u kojoj osjetljivost prema ne-ljudskom životu doseže jedan od svojih najprofinjenijih izraza. Životinje nisu svedene na alegorijske zamjene za ljudsko ponašanje, nego se pojavljuju kao sudionici zajedničke etičke zajednice. Šume, rijeke i krajolici djeluju kao živi sustavi oblikovani suživotom, uzajamnošću i međuovisnošću. Takvi prikazi dovode u pitanje hijerarhijske podjele među vrstama i potiču čitatelja da život shvati kroz odnose, a ne iz antropocentrične perspektive.

Takvo pripovjedno usmjerenje otkriva ranu ekološku svijest koja prethodi kasnijim teorijskim artikulacijama u okviru okolišne humanistike. Nazorova književna imaginacija opetovano destabilizira čvrste granice između ljudskoga i ne-ljudskoga svijeta, upućujući na kontinuitet, a ne na odvojenost kulture i prirode. U tom se smislu njegova djela mogu čitati kao nagovještaj ekokritičkih i posthumanističkih perspektiva koje naglašavaju povezanost, ranjivost i zajedničko postojanje različitih vrsta.

Nazorova mitopoetika prerasta u etiku prirode: književnu viziju u kojoj se susreću mit, okoliš i društvena odgovornost. Njegova djela sugeriraju da opstanak kulture ne ovisi samo o političkoj ili povijesnoj borbi, nego jednako tako

o očuvanju etičkih odnosa sa živim svijetom. Tom sintezom Nazor književnost postavlja kao posrednički prostor sposoban obnoviti dijalog između čovječanstva i šire zajednice života.

Animalistička imaginacija i *Medvjed Brundo*

Animalistička dimenzija Nazorove književne imaginacije jedan od svojih najpotpunijih izraza pronalazi u spjevu *Medvjed Brundo*, djelu koje zauzima posebno mjesto u hrvatskoj animalističkoj književnosti. Šuma u tom tekstu nadilazi ulogu prirodne pozadine i postaje društveni organizam koji se sam uređuje. Životinjska zajednica ima hijerarhiju, postupke zajedničkoga odlučivanja i zajedničke norme te tako tvori alegorijski odraz ljudskoga društva. Sukob nastaje dolaskom ljudi, koji nisu prikazani kao individualizirani likovi, nego kao simbolički nositelji civilizacije koja narušava postojeći poredak i ekološku ravnotežu. Ranjavanje medvjeda Brunda predstavlja više od tjelesne ozljede: ono označava destabilizaciju zajedničkoga poretka. Kao vođa i čuvar šumske zajednice, Brundo utjelovljuje iskustvo, autoritet i kontinuitet. Njegova ranjivost razotkriva krhkost sustava koji počivaju na solidarnosti i zajedničkoj odgovornosti.

Znakovito je da se sklad ne urušava samo zbog vanjske prijetnje, nego i zbog unutarnjih podjela, straha i nepovjerenja među pripadnicima zajednice. Animalističkim pripovjednim okvirom Nazor istražuje univerzalna pitanja vodstva, odgovornosti i kolektivnoga opstanka, bez izravnoga ideološkog izlaganja. Životinjski svijet tako postaje zrcalo u kojem se može kritički preispitati dinamika ljudskih društvenih odnosa.

Priroda kao moralni korektiv: prema ekohumanističkoj viziji

U Nazorovu književnom svijetu priroda ima izrazitu etičku i epistemološku funkciju. Umjesto da predstavlja idealizirano pastoralno utočište ili romantičarski bijeg od civilizacije, prirodni svijet djeluje kao moralni okvir unutar kojega postaju vidljiva ograničenja, proturječja i etički promašaji ljudskoga društva. Šume, krajolici i životinjske zajednice često razotkrivaju oblike ravnoteže i skladnosti koji nedostaju društveno organiziranim ljudskim sredinama, pa tako postaju korektivni prostori koji propituju ljudsku oholost i moralnu dezorijentiranost.

Životinje u Nazorovim djelima često utjelovljuju autentičnost, instinktivni osjećaj za pravdu i egzistencijalnu dosljednost, svojstva koja sve više slabe u modernoj civilizaciji oblikovanoj dominacijom, hijerarhijom i instrumentalnom racionalnošću. Njihova prisutnost uvodi alternativni sustav vrijednosti koji se ne temelji na moći ili vlasništvu, nego na suživotu i prilagodbi. Pripisujući neljudskim bićima dubinu iskustva i sposobnost djelovanja, Nazor dovodi u

pitanje krute razlike između kulture i prirode, upućujući na kontinuitet, a ne na suprotstavljenost ljudskoga i životinjskoga postojanja.

Takva se perspektiva može tumačiti kao rani oblik ekohumanističke misli. Mnogo prije nego što se ekološki diskurs oblikovao kao zasebno intelektualno područje, Nazorova djela posredno zagovaraju sklad između čovjeka i okoliša, naglašavajući međuovisnost svih živih bića unutar zajedničkih ekoloških i moralnih sustava. Priroda u njegovim djelima ne održava ljudski život samo materijalno; ona održava i etičku svijest, podsjećajući pojedinca da je uklopljen u šire mreže života.

Važno je istaknuti da Nazorova animalistička imaginacija nadilazi jednostavan antropomorfizam. Životinje nisu svedene na simboličke projekcije ljudskih osobina niti su ograničene na poučnu moralnu alegoriju. Naprotiv, pojavljuju se kao sustanari zajedničkoga egzistencijalnog svijeta, čije perspektive posredno dovode u pitanje antropocentrične pretpostavke o nadmoći i kontroli. Susretima ljudskoga i ne-ljudskoga života Nazor iznova stavlja u prvi plan ranjivost, uzajamnu ovisnost i krhkost ravnoteže zajednice.

Promatrana iz suvremene perspektive, obilježene ekološkom krizom, degradacijom okoliša i obnovljenim kritikama ljudske iznimnosti, Nazorova književna vizija dobiva novu važnost. Njegova djela potiču promišljanje o kulturnoj održivosti, shvaćenoj ne samo kao očuvanje tradicije nego i kao sposobnost ljudskih zajednica da odgovorno postoje unutar živoga okoliša. Etički suživot među vrstama pojavljuje se kao preduvjet društvenoga i kulturnoga kontinuiteta.

Stoga se Nazorova poetika prirode može čitati kao nagovještaj kasnijih ekoloških i posthumanističkih paradigmi koje čovjeka iznova određuju kao dio zajednice života, a ne kao biće izdvojeno iz nje. Njegova književna imaginacija sugerira da moralna obnova započinje prepoznavanjem postojanja u odnosima, u kojem je ljudski identitet neodvojiv od prirodnoga i životinjskoga svijeta koji ga održavaju.

Kulturni i politički angažman

Nazorov životopis dobio je posebno povijesno značenje u burnim godinama Drugoga svjetskog rata, kada se 1942. pridružio jugoslavenskome partizanskom pokretu otpora. Ta je odluka imala znatnu simboličku i kulturnu težinu. Kao već široko priznat nacionalni književnik i intelektualni autoritet, Nazor je odlaskom s područja pod nadzorom Nezavisne Države Hrvatske i javnim prikupljanjem antifašističkom otporu učinio ne samo osobni politički izbor nego i moralnu gestu koja je odjeknula u domaćem i međunarodnom kontekstu. Njegovo sudjelovanje potvrdilo je ulogu pisca kao etičkoga svjedoka povijesti, a ne distanciranoga promatrača političkih događaja.

Za Nazora je sudjelovanje u pokretu otpora bilo usko povezano s njegovim dugotrajnim uvjerenjima o slobodi, dostojanstvu i kolektivnoj odgovornosti, temama koje se dosljedno pojavljuju u njegovu književnom stvaralaštvu. Ratno razdoblje označilo je preobrazbu u kojoj su se pjesnički glas i građansko djelovanje sjedinili, učvršćujući njegovo uvjerenje da književnost u trenutcima duboke društvene krize ne može ostati izdvojena iz povijesne zbilje. Pisanje je u tom kontekstu postalo produžetkom moralne predanosti, sposobnim izraziti solidarnost i nadu usred nasilja i neizvjesnosti.

Nakon završetka rata Nazor je preuzeo dužnost predsjednika Prezidija Sabora Narodne Republike Hrvatske, prenoseći tako svoj kulturni autoritet u institucionalnu sferu javnoga života. Njegovo imenovanje simboliziralo je nastojanje da se novouspostavljeni politički poredak legitimira prisutnošću uglednih kulturnih ličnosti. Istodobno ono ilustrira širu europsku pojavu 20. stoljeća u kojoj književnici ulaze u tijela javne vlasti tijekom razdoblja obnove i ideoloških preobrazbi.

Unatoč kasnijim historiografskim raspravama o njegovoj političkoj ulozi, Nazorov se životni put može razumjeti manje kroz stranačko svrstavanje, a više kroz dosljednu etičku usmjerenost prema zajednici i društvenoj odgovornosti. Tijekom cijeloga života intelektualnu je djelatnost smatrao neodvojivom od javne odgovornosti. Pred nama se tako oblikuje lik književnika koji je kulturni rad razumio kao služenje jeziku, kolektivnom identitetu i moralnom integritetu društva.

Promatran unutar širega okvira njegova opusa, Nazorov politički angažman ne predstavlja prekid, nego nastavak načela već izraženih u njegovoj književnoj imaginaciji. Njegova trajna zaokupljenost pravdom, solidarnošću i suživotom, vidljiva i u ljudskim i u životinjskim zajednicama prikazanim u njegovim djelima, dobiva povijesni izraz u njegovoj odluci da aktivno sudjeluje u oblikovanju društvene zbilje. U tom smislu Nazor utjelovljuje model društveno odgovornoga intelektualca čija književna vizija nadilazi umjetničko stvaranje i prerasta u etičko sudjelovanje u životu zajednice.

Zaključak

U povodu 150. obljetnice rođenja Vladimira Nazora njegova književna i kulturna ostavština poziva na obnovljeno znanstveno promišljanje koje nadilazi tradicionalna tumačenja utemeljena na književnom kanonu. Nazor se ne pojavljuje samo kao središnja figura hrvatske književne moderne nego i kao autor čije stvaralaštvo anticipira suvremene rasprave o etičkom suživotu, ekološkoj svijesti te odnosu ljudskoga i ne-ljudskoga života.

U cijelome njegovu raznolikom opusu priroda je više od tematskoga nadahnuća: ona predstavlja moralni i egzistencijalni okvir unutar kojega se istražuju pitanja identiteta, zajednice, odgovornosti i slobode. Krajolici, biljke i životinje

sudjeluju u oblikovanju književnoga svijeta utemeljenoga na povezanosti, a ne na hijerarhiji, upućujući na razumijevanje života zasnovano na uzajamnoj ovisnosti živih bića.

Promatrano iz perspektive kulturne animalistike, Nazorovo stvaralaštvo otkriva ranu osjetljivost prema ne-ljudskom svijetu koja dovodi u pitanje strogo antropocentrične modele svojstvene velikom dijelu književnosti s početka 20. stoljeća. Njegova djela opetovano naglašavaju suživot umjesto dominacije, prikazujući samu kulturu kao neodvojivu od ekološke i etičke ravnoteže. Takva vizija smješta Nazora u širu humanističku tradiciju koja književnost prepoznaje kao prostor pregovaranja o čovjekovu mjestu u živome svijetu. U suvremenom kontekstu, obilježenom ekološkom neizvjesnošću i obnovljenim zanimanjem za posthumanističku misao, Nazorova književna imaginacija dobiva dodatnu aktualnost. Njegova sinteza pjesničkoga izraza, pedagoške zauzetosti i društvene odgovornosti pokazuje kako književnost može poticati empatiju, kolektivnu svijest i etičko promišljanje preko granica među vrstama.

Ostavština Vladimira Nazora, ponovno sagledana u okviru ove obljetnice, nadilazi nacionalnu književnu povijest. Ona potvrđuje trajnu sposobnost književnosti da izrazi odnose između kulture i prirode, podsjećajući suvremenoga čitatelja da je budućnost ljudskih zajednica neodvojiva od njihova odnosa prema široj zajednici života.

Kristina Dilica

Vladimir Nazor (1876–1949)

Nature, Community and Animalistic Imagination in Croatian Modernity

Introduction

The 150th anniversary of the birth of Vladimir Nazor offers an opportunity to reassess one of the most complex and influential figures of Croatian literary and cultural history. Nazor's work transcends the boundaries of individual literary movements and genres, developing at the intersection of modernist poetics, national culture, pedagogy, and social engagement. As a poet, prose writer, educator, translator, and public intellectual, Nazor consistently sought to connect artistic creation with ethical responsibility toward society.

Contemporary interdisciplinary approaches, particularly within cultural animal studies and environmental humanities, enable new interpretations of his literary legacy. Nature and animals in Nazor's works are not merely decorative motifs but active carriers of ethical and symbolic meaning. From this perspective, his oeuvre gains renewed relevance within present-day discussions concerning the relationship between humans, environment, and community.

Life Path and the Formation of a Natural Sensibility

Vladimir Nazor was born on May 30, 1876, in Postira on the island of Brač, a Mediterranean environment that decisively shaped his imaginative and emotional world. The rhythms of island life, marked by close dependence on natural cycles, seasonal change, and the coexistence of human labor with landscape and sea, formed his early perception of nature as a primary living community rather than a passive surrounding. The experience of growing up within a relatively self-contained island ecosystem fostered an awareness of interdependence between humans, animals, and environment—an idea that would remain fundamental throughout his literary production.

Childhood encounters with coastal landscapes, vegetation, domestic animals, and traditional rural life nurtured a sensibility grounded in observation and empathy toward living beings. In Nazor's later autobiographical reflections, memories of Brač frequently appear as images of harmony between human existence and the natural order. This formative experience contributed to his enduring tendency to portray nature not as an object of aesthetic contemplation alone but as an active moral and existential presence capable of shaping human character.

His studies in natural sciences at the University of Graz further strengthened this organic understanding of life. Education in biology and physics introduced

Nazor to scientific principles of structure, evolution, and balance, encouraging a perception of the natural world as an interconnected system governed by continuity and mutual dependence. Rather than diminishing poetic imagination, scientific knowledge expanded his interpretative framework, allowing him to reconcile empirical observation with symbolic expression. This synthesis of scientific awareness and poetic sensibility became one of the defining characteristics of Nazor's literary worldview, in which humanity appears not as the master of nature but as one participant within a broader living order.

Equally significant was Nazor's extensive pedagogical career, which unfolded across Dalmatia and Istria—regions marked by complex political tensions, cultural coexistence, and processes of national affirmation at the turn of the twentieth century. Teaching in multilingual and socially sensitive environments deepened his understanding of community, identity, and collective responsibility. The educator's role reinforced his belief that ethical development begins through contact with both cultural heritage and the natural world.

His work with children and young people proved particularly influential for the formation of his literary ethics. Nazor perceived education as a process of nurturing empathy, imagination, and moral awareness, values frequently mediated in his writing through encounters with nature and animal life. The child reader, in his conception, approaches the world without rigid hierarchies separating humans from other living beings; consequently, literature addressed to younger audiences became an ideal space for articulating coexistence, solidarity, and respect for life in all its forms.

Through the convergence of island upbringing, scientific education, and pedagogical practice, Nazor developed a holistic vision of existence grounded in relationality. This early formation explains the persistent presence of natural landscapes and animal figures throughout his oeuvre, where the environment functions not merely as setting but as a formative agent in the ethical and emotional development of both individual and community.

Literary Work Between Mythopoetics and the Ethics of Nature

Vladimir Nazor's extensive literary oeuvre encompasses poetry, epic and narrative prose, novels, travel writing, essays, diaries, translations, and a substantial body of literature written for children and young readers. Despite this remarkable generic diversity, a coherent thematic and philosophical axis connects his works: the dynamic relationship between the individual, the community, and the natural world. Throughout Nazor's writing, literature becomes a space in which cultural identity, ethical responsibility, and environmental belonging are continuously negotiated.

His early poetic phase reflects strong Symbolist and Neo-Romantic influences, frequently drawing upon Slavic mythology, folklore traditions, and

archetypal narratives in an effort to construct a shared cultural imagination rooted in collective memory. Myth in Nazor's poetry does not function merely as aesthetic ornamentation but as a mediating structure through which humanity reconnects with primordial forces of nature. Landscapes, celestial imagery, forests, and elemental phenomena acquire symbolic agency, suggesting that cultural renewal depends upon restoring harmony between human existence and the natural order. Nature thus emerges as a source of spiritual regeneration and moral orientation rather than a passive literary backdrop.

As his literary development progressed, Nazor increasingly employed narrative and allegorical forms to address questions of social justice and collective emancipation. In prose works such as *Veli Jože*, allegory becomes a powerful instrument for exploring dignity, freedom, and the struggle against oppression. Although grounded in historical and national contexts, such narratives simultaneously articulate universal tensions between power and vulnerability. The natural environment frequently serves as a counterpoint to social injustice, offering an alternative ethical framework in which authenticity and moral clarity remain possible.

Fairy-tale and mythopoetic narratives, including *The White Deer* and *Halugica*, further expand this ethical dimension. In these works, forests and natural landscapes function as autonomous moral spaces governed by balance rather than domination. The natural order exposes the distortions produced by human greed, violence, or alienation, thereby transforming nature into an implicit ethical judge of human conduct. Nazor's recurring protagonists—children, outsiders, marginalized individuals, or seemingly powerless figures—attain moral strength not through conquest but through attunement to natural rhythms and empathy toward other living beings. Harmony with nature becomes synonymous with ethical maturity.

Particularly significant within Nazor's oeuvre is his literature for children, where sensitivity toward non-human life reaches one of its most refined expressions. Animals are not reduced to allegorical substitutes for human behavior but emerge as participants in a shared ethical community. Forests, rivers, and landscapes operate as living systems shaped by coexistence, reciprocity, and mutual dependence. Such representations challenge hierarchical divisions between species and encourage readers to perceive life as relational rather than anthropocentric.

This narrative orientation reveals an early ecological consciousness that precedes later theoretical articulations within environmental humanities. Nazor's literary imagination repeatedly destabilizes rigid boundaries between human and non-human worlds, suggesting continuity rather than separation between culture and nature. In this sense, his works may be read as anticipating eco-

critical and posthumanist perspectives that emphasize interconnectedness, vulnerability, and shared existence across species lines.

Nazor's mythopoetics evolves into an ethics of nature: a literary vision in which myth, environment, and social responsibility converge. His writing proposes that cultural survival depends not solely on political or historical struggle but equally on the preservation of ethical relationships with the living world. Through this synthesis, Nazor positions literature as a mediating space capable of restoring dialogue between humanity and the broader community of life.

Animalistic Imagination and *The Bear Brundo*

The animalistic dimension of Nazor's literary imagination finds one of its most complete expressions in the narrative poem *The Bear Brundo*, a work that occupies a distinctive place within Croatian animal literature. The forest in this text transcends the role of natural background and becomes a self-regulated social organism. The animal community possesses hierarchy, collective decision-making processes, and shared norms, thus forming an allegorical reflection of human society. Conflict emerges with the arrival of humans, portrayed not as individualized characters but as symbolic agents of disruptive civilization and ecological imbalance. The wounding of the bear Brundo represents more than physical injury; it marks the destabilization of communal order. As both leader and guardian of the forest community, Brundo embodies experience, authority, and continuity. His vulnerability reveals the fragility of systems dependent on solidarity and shared responsibility.

Significantly, the collapse of harmony results not solely from external threat but also from internal division, fear, and mistrust among community members. Through an animalistic narrative framework, Nazor examines universal questions of leadership, responsibility, and collective survival without direct ideological exposition. The animal world thus becomes a reflective mirror through which human social dynamics can be critically reconsidered.

Nature as Moral Corrective: Toward an Ecohumanistic Vision

In Nazor's literary universe, nature performs a distinctly ethical and epistemological function. Rather than representing an idealized pastoral refuge or romantic escape from civilization, the natural world operates as a moral framework through which the limitations, contradictions, and ethical failures of human society become visible. Forests, landscapes, and animal communities frequently reveal forms of balance and coherence absent from socially organized human environments, thereby functioning as corrective spaces that challenge human arrogance and moral disorientation.

Animals within Nazor's works often embody authenticity, instinctive justice, and existential integrity—qualities increasingly weakened within modern civilization shaped by domination, hierarchy, and instrumental rationality. Their presence introduces an alternative value system grounded not in power or ownership but in coexistence and adaptation. By attributing experiential depth and agency to non-human beings, Nazor destabilizes rigid distinctions between culture and nature, suggesting continuity rather than opposition between human and animal existence.

Such a perspective may be interpreted as an early form of ecohumanistic thought. Long before ecological discourse emerged as a defined intellectual field, Nazor's writing implicitly advocates harmony between humanity and the environment, emphasizing the interdependence of all living beings within shared ecological and moral systems. Nature in his works does not merely sustain human life materially; it also sustains ethical awareness, reminding individuals of their embeddedness within broader networks of life.

Importantly, Nazor's animalistic imagination transcends simple anthropomorphism. Animals are not reduced to symbolic projections of human characteristics nor confined to didactic moral allegory. Instead, they appear as co-inhabitants of a shared existential world whose perspectives indirectly question anthropocentric assumptions about superiority and control. Through encounters between human and non-human life, Nazor repeatedly foregrounds vulnerability, mutual dependence, and the fragility of communal balance.

From a contemporary standpoint marked by ecological crisis, environmental degradation, and renewed critiques of human exceptionalism, Nazor's literary vision acquires renewed relevance. His works encourage reflection on cultural sustainability understood not solely as preservation of tradition but as the capacity of human communities to exist responsibly within the living environment. Ethical coexistence between species emerges as a precondition for social and cultural continuity.

Consequently, Nazor's poetics of nature may be read as anticipating later ecological and posthumanist paradigms that reconceptualize humanity as part of — rather than apart from — the community of life. His literary imagination proposes that moral renewal begins with the recognition of relational existence, where human identity is inseparable from the natural and animal worlds that sustain it.

Cultural and Political Engagement

Nazor's biography acquired particular historical significance during the turbulent years of the Second World War, when, in 1942, he joined the Yugoslav Partisan resistance movement. This decision carried considerable symbolic and

cultural weight. As an already widely recognized national writer and intellectual authority, Nazor's departure from territories controlled by the Independent State of Croatia and his public alignment with the anti-fascist resistance represented not merely a personal political choice but a moral gesture perceived across both domestic and international contexts. His participation affirmed the role of the writer as an ethical witness to history rather than a detached observer of political events.

For Nazor, engagement in the resistance movement was closely connected to long-standing convictions concerning freedom, dignity, and collective responsibility—themes consistently present throughout his literary work. The war-time period marked a transformation in which poetic voice and civic action converged, reinforcing his belief that literature could not remain isolated from historical reality during moments of profound social crisis. Writing, in this context, became an extension of moral commitment, capable of articulating solidarity and hope amid violence and uncertainty.

Following the end of the war, Nazor assumed the position of President of the Presidium of the Parliament of the People's Republic of Croatia, thereby transferring his cultural authority into the institutional sphere of public life. His appointment symbolized the attempt to legitimize the newly established political order through the presence of respected cultural figures. At the same time, it illustrates the broader twentieth-century European phenomenon of writers entering public governance during periods of reconstruction and ideological transformation.

Despite later historiographical debates surrounding his political role, Nazor's trajectory may be understood less through partisan alignment than through a consistent ethical orientation toward community and social responsibility. Throughout his life, he perceived intellectual activity as inseparable from public accountability. The figure that emerges is that of a writer who understood cultural work as a form of service — to language, to collective identity, and to the moral integrity of society.

Seen within the wider framework of his oeuvre, Nazor's political engagement does not represent a rupture but rather a continuation of principles already articulated in his literary imagination. His persistent concern with justice, solidarity, and coexistence—evident in both human and non-human communities portrayed in his works—finds historical expression in his decision to participate actively in shaping social reality. In this sense, Nazor embodies the model of the socially responsible intellectual whose literary vision extends beyond artistic production into ethical participation in communal life.

Conclusion

On the occasion of the 150th anniversary of Vladimir Nazor's birth, his literary and cultural legacy invites renewed scholarly reflection beyond traditional canon-based interpretations. Nazor emerges not only as a central figure of Croatian literary modernity but also as an author whose work anticipates contemporary discussions concerning ethical coexistence, environmental awareness, and the relationship between human and non-human life.

Throughout his diverse oeuvre, nature functions as more than thematic inspiration; it represents a moral and existential framework through which questions of identity, community, responsibility, and freedom are explored. Landscapes, plants, and animals participate in shaping a literary world grounded in interconnectedness rather than hierarchy, suggesting an understanding of life founded upon mutual dependence among living beings.

Viewed from the perspective of cultural animal studies, Nazor's writing reveals an early sensitivity toward the non-human world that challenges strictly anthropocentric models characteristic of much early twentieth-century literature. His works repeatedly emphasize coexistence instead of domination, portraying culture itself as inseparable from ecological and ethical balance. Such a vision positions Nazor within broader humanistic traditions that recognize literature as a space for negotiating humanity's place within the living world. In contemporary contexts marked by ecological uncertainty and renewed interest in posthumanist thought, Nazor's literary imagination gains additional relevance. His synthesis of poetic expression, pedagogical concern, and social responsibility demonstrates how literature may foster empathy, collective awareness, and ethical reflection across species boundaries.

Vladimir Nazor's legacy, reconsidered in this anniversary framework, extends beyond national literary history. It affirms the enduring capacity of literature to articulate relationships between culture and nature, reminding modern readers that the future of human communities remains inseparable from their relationship with the broader community of life.

Utorak, 20. listopada 2026. / Tuesday, October 20, 2026

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb /

Institute for Ethnology and Folklore Research, Zagreb

13.00–14.00

Nikolina Vuković Suman ^{HR}

Kućni ljubimci u antičkom Rimu

Srijeda, 21. listopada 2026. / Wednesday, October 21, 2026

Filozofski fakultet u Splitu / Faculty of Humanities and Social Sciences in Split

17.30–18.30 Predstavljanje knjiga / Book presentations

Metal i životinje (B. Ćurko, J. Guć, B. Radovanović Šuput, ur./eds.)

Bear in Mind (B. Ćurko, J. Guć, ur./eds.)

predstavljajući/presenters: Bruno Ćurko, Josip Guć, Bojana Radovanović Šuput

Četvrtak, 22. listopada 2026. / Thursday, October 22, 2026

Filozofski fakultet u Splitu / Faculty of Humanities and Social Sciences in Split

10.00–10.15 Otvaranje simpozija / Opening Ceremony

10.15–12.15 Bears in Words

Igor Eterović ^{HR} Jan Defrančeski ^{HR}

“Bearing the Mountains” – An Ecosemiotic Analysis of Bear-Motivated
Toponyms in Croatian Mountain Landscapes

Sabira Hajdarević ^{HR}

The Perception of Bears and She-Bears in Greek and Roman Literature

Adrijana Vidić ^{HR}

Shaggy Footman, Totem, Bridegroom, Psychopomp: On the Bear in
Tatiana's Dream

Vojko Strahovnik ^{SI} Mateja Centa Strahovnik ^{SI}

Thank You for Bearing with Us: Discursive Struggles over Bear Population
and the Competing Ethics of Human-Wildlife Relations in Slovenia

13.15–14.45 Medvjedi djetinjstva

Ivana Sabljak ^{HR}

Kroz prizmu životinja: animalizam i društvena simbolika u *Medvjedu*
Brundu

Tamara Mikša ^{HR} Alma Velić ^{HR}

»Molim vas, pobrinite se za ovoga medvjeda«: Paddington, gostoprimstvo i etika drugosti

Paula Rem ^{HR}

Medvjedić kao lice hrvatske prehrambene industrije: društvena i kulturna značenja Podravkinog Line od 1970-ih do danas

15.00–16.30 Simbolički medvjedi

Boris Beck ^{HR} Zrinka Kovačević Živičnjak ^{HR}

Ugroza i vrijednost – konceptualizacija medvjeda u hrvatskim medijima

Lucija Turkalj Čulinović ^{HR}

Medvjed u hrvatskoglagoljskoj tradiciji: leksem i simbol

Milkica Ursa ^{HR}

Medvednica i Medvedgrad: čuvari zagrebačkog identiteta

16.45–18.15 Zarobljene i slobodne životinje

Dubravka Jerković Berović ^{HR}

Fact-checking o mega-farmama: polemike oko izgradnje golemih pogona za uzgoj pilića u Sisačko-moslavačkoj županiji

Bruno Beljak ^{HR}

Studija slučaja – utjecaj »ekrana« na odnose između ljudi i životinja

Iris Broman ^{HR}

Istrpite s jedinicama za laboratorijske životinje

Petak, 23. listopada 2026. / Friday, October 23, 2026

Filozofski fakultet u Splitu / Faculty of Humanities and Social Sciences in Split

10.00–12.00 Singing Bears

Bojana Radovanović Šuput ^{RS}

“A Life Embossed”: Protest the Hero Protesting the Pit Bull Law

Ana Đorđević ^{RS}

“Get Higher Baby and Don’t Ever Come Down...” – Music, Gore, and More in the Film *Cocaine Bear*

Monika Novaković ^{RS}

“He sings in the hunter’s language!” Dušan Kovačević’s *The Bruin Sings the Blues*

Tatjana Varvitsiotis ^{DE}

Nonhuman Animals in Opera Libretti of the Italian Baroque

13.00–15.00 Bears Across Spaces and Imaginations

Nina Ravnik Palka ^{SI}

Bear, (Wo)man and Sound Rituals

Maja Pasarić ^{HR}

Between Humans and Bears: Landscape as a Relational Space

Zoltán Nagy ^{HU}

Fear as a Cultural System among the Siberian Khanty

Csaba Mészáros ^{HU}

Bear Lard and Bear Bile: The Flow of Substances in the Siberian Taiga

15.15–16.45 Philosophical Bears

László Nemes ^{HU}

Do We Really Need Bears? Who Should Decide? – Informed Consent and Environmental Issues

Demian Papo ^{HR}

Are We Doing Dogs a *Bear's Service*? Aesthetics and Ethics of Pedigree Dog Breeding

Urška Jenčič ^{SI}

Ten Dead White Bears in a White Room: Taxidermy and Individuality in Project *nanog*

Subota, 24. listopada 2026. / Saturday, October 24, 2026

OŠ Vladimira Nazora, Postira / Vladimir Nazor Primary School, Postira

11.00–12.00 Vladimir Nazor (1876–1949)

Bruno Ćurko ^{HR}

The Bear Between Story, Imagination, and Ethics: Bear Figures in Children's Literature as a Resource for Critical Thinking

Kristina Dilica ^{HR}

Vladimir Nazor's *The Bear Brundo* Between Animal Studies, Curriculum, and Students' Moral Development

Program

Program 8. *Dana kulturne animalističke* uključuje i izvedbe edukativne radionice za djecu *Ima li medvjed pravo na svoj svijet?* (autor: Bruno Ćurko) u Osnovnoj školi Valentin Klarin, tj. u Područnoj školi Poljana (Milena Ćurko) i u Područnoj školi Sutomišćica (Danijela Mandić)

The program of the 8th *Days of animal Studies* also includes the executions of an educational workshop for children, *Does the Bear Have a Right to Its Own World?* (author: Bruno Ćurko), in elementary school Valentin Klarin in Poljana (Milena Ćurko) and Sutomišćica (Danijela Mandić).

Neslužbena verzija / Unofficial version

Boris Beck

Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska
Faculty of Political Sciences, University of Zagreb, Croatia

Zrinka Kovačević Živičnjak

Zagreb, Hrvatska
Zagreb, Croatia

Ugroza i vrijednost – konceptualizacija medvjeda u hrvatskim medijima

Ovaj rad istražuje načine na koje se medvjed prikazuje na hrvatskim informativnim portalima. Metodom kvalitativne analize diskursa ispitani su aktualni medijski sadržaji kako bi se pokazalo na koji se način recipijentima oblikuje pojam te životinje. Jedan je tipični pristup unutar matrice napada medvjeda na čovjeka, što se koristi za monetizaciju sadržaja u sklopu crne kronike; drugi, koji se s tim djelomice sukobljava, konceptualizira medvjeda kao prirodnu vrijednost. O medvjedu se izvješćuje multimodalno – riječima i fotografijama – a tipične retoričke i diskurzivne strategije očituju se u prikazivanju medvjeda kao prijeteće ljudima i imovini, kako bi se povećala čitanost, ili u sugeriranju da je postojanje medvjeda ekološka vrijednost isplativa u turizmu.

Threat and Value – Conceptualization of the Bear in Croatian Media

This paper explores the ways in which the bear is portrayed on Croatian news web sites. Using the method of qualitative discourse analysis, current media content was examined to show how the concept of this animal is formed for the recipients. One typical approach is showing bear attacks on humans, which is used to monetize content within the crime news; the other, partially conflicted with the first one, conceptualizes the bear as a natural value. The bear is reported on multimodally – in words and photographs – and typical rhetorical and discursive strategies are manifested in portraying the bear as a threat to people and property, in order to increase readership, or in suggesting that the existence of the bear is an ecological value that is profitable in tourism.

Bruno Beljak

ICAH – Institut za kulturu zdravlja životinja, Zagreb, Hrvatska

ICAH – Institute for Culture of Animal Health, Zagreb, Croatia

Studija slučaja – utjecaj »ekrana« na odnose između ljudi i životinja

Razvojem pametnih uređaja, popularno zvanih »ekrani« – poput pametnih televizora, pametnih telefona, tableta, *streaming* usluga, TV-a, računala – svijet poprima nove oblike odnosa između bića, uključujući ljude i druga bića koja nazivamo životinjama. »Ekranske« tehnologije generiraju oblike relacijske odsutnosti koji se protežu izvan ljudskih društvenih svjetova. Korištenje ekrana i tehnologija temeljenih na ekranima temeljno je rekonfiguriralo obrasce interakcije ljudi i životinja, pažnje i senzornog angažmana u suvremenom životu. Ovaj članak ispituje kako tehnologije ekrana preoblikuju odnose između ljudi i kućnih ljubimaca kroz promijenjena senzorna okruženja, fragmentiranu pažnju i smanjenje utjelovljene interakcije. Ova studija slučaja ispituje kako tehnološki razvoj u našem domaćem okruženju restrukturira odnose između ljudi i kućnih ljubimaca, s posebnom pažnjom na senzorne promjene, deformaciju pažnje i promjenjive oblike suprisutnosti.

Case Study – The Impact of “Screens” on the Relationship Between Humans and Animals

With the development of smart devices, popularly called screens – such as smart TVs, smartphones, tablets, tv streaming services, computers – the world is taking on new forms of relationships between beings, including humans and the other beings we call animals. “Screen” technologies generate forms of relational absence that extend beyond human social worlds. Use of screens and screen-based technologies has fundamentally reconfigured patterns of human-animal interaction, attention, and sensory engagement in contemporary life. This article examines how screen technologies reshape human-companion animal relations through altered sensory environments, fragmented attention, and declining embodied interaction. This case study research examines how technological development in our domestic surroundings restructures relationships between humans and companion animals, with particular attention to sensory change, attentional deformation, and shifting forms of co-presence.

Iris Broman

Osijek, Hrvatska

Osijek, Croatia

Istrpite s jedinicama za laboratorijske životinje

Jedinice za životinje nalazimo u različitim institucijama, prema svrsi. Potrebu za jedinicama za držanje pokusnih životinja imaju sveučilišta i istraživački centri koji žele razviti znanstvenu konkurentnost i znaju kako to postići. Svrhe držanja laboratorijskih životinja su medicinski i znanstveni razvoj za praktičnu primjenu, većinom za ljude, visokokvalitetni istraživački podaci međunarodnog značaja i konkuriranja, učinkoviti istraživački protokoli koji se izrađuju u balansu dobrobiti životinja i snage znanstvenog doprinosa. Osim za ljude, prednosti registrirane i umrežene jedinice za pokusne životinje su stručna zdravstvena zaštita životinja, kvalitetan nadzor dobrobiti i usklađenost s etičkim smjernicama.

Bear with the Animal Facilities

We find animal units in different institutions, according to their purpose. The need for units that have experimental animals are universities and research centers that want to develop scientific competitiveness and know how to achieve it. The purpose of keeping laboratory animals is medical and scientific development for practical application, mostly for people, high-quality research data of international significance and competition, effective research protocols that are made in the balance of animal welfare and the strength of scientific contribution. The advantages of a registered and networked unit for experimental animals, other than for people, are professional animal health care, quality welfare monitoring and compliance with ethical guidelines.

Bruno Ćurko

*Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split, Croatia
Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu, Hrvatska*

The Bear Between Story, Imagination, and Ethics: Bear Figures in Children's Literature as a Resource for Critical Thinking

This article examines the figure of the bear in children's literature and children's narrative culture as a productive site for ethical reflection and the cultivation of critical thinking. Bears occupy a particularly rich symbolic position: they appear as gentle companions, vulnerable outsiders, comic transgressors, moral guides, or resistant figures of wildness. This plurality makes them especially suitable for philosophical inquiry with children. The article brings together perspectives from cultural animal studies, animal ethics, and philosophy for/with children, with particular emphasis on the pedagogical significance of anthropomorphism and illustration. Anthropomorphism is treated here as an ambivalent educational device: it can make non-human life narratively accessible, but it can also reduce animal alterity by translating it too quickly into human terms. Drawing in particular on Hayes, Prince, and Convery's work on bears in children's literature, Jane Newham's historical account of the bear in nineteenth- and twentieth-century children's books, and Croatian scholarship on animal motifs in literature for children, the article argues that bear representations do not merely reflect cultural ideas about animals but actively shape children's perceptions of bears and of human-animal relations.

Medvjed između priče, mašte i etike: medvjedi likovi u dječjoj literaturi kao izvor za kritičko mišljenje

Ovaj članak ispituje lik medvjeda u dječjoj književnosti i dječjoj narativnoj kulturi kao produktivno mjesto za etičko promišljanje i njegovanje kritičkog mišljenja. Medvjedi zauzimaju posebno bogat simbolički položaj: pojavljuju se kao nježni pratitelji, ranjivi autsajderi, komični prijestupnici, moralni vodiči ili otporne figure divljine. Ova pluralnost čini ih posebno prikladnima za filozofska istraživanja s djecom. Izlaganje objedinjuje perspektive kulturne animalistike, etike životinja i filozofije s djecom (odnosno za djecu), s posebnim naglaskom na pedagoško značenje antropomorfizma i ilustracije. Antropomorfizam se ovdje tretira kao ambivalentno obrazovno sredstvo: može učiniti neljudski život narativno dostupnim, ali također može smanjiti različitost životinja prebrzim prevođenjem u ljudske pojmove. Oslanjajući se posebno na radove Hayesa, Princea i Converyja o medvjedima u dječjoj književnosti, povijesni prikaz medvjeda Jane Newham u dječjim knjigama iz devetnaestog i dvadesetog stoljeća i hrvatske studije o motivima životinja u književnosti za djecu, članak tvrdi da prikazi medvjeda ne odražavaju samo kulturne ideje o životinjama, već aktivno oblikuju dječju percepciju medvjeda i ljudsko-životinjskih odnosa.

Kristina Dilica

Zagreb, Croatia

Zagreb, Hrvatska

Vladimir Nazor's *The Bear Brundo* Between Animal Studies, Curriculum, and Students' Moral Development

This paper analyzes Vladimir Nazor's animal epic *The Bear Brundo* within the context of contemporary literature teaching and the development of students' moral reasoning. Based on the assumption that literary interpretation can stimulate value-based thinking, the study explores the integration of an animal narrative into classroom practice as a space for ethical and social reflection. The theoretical framework combines animal studies, literary pedagogy, and developmental psychology, emphasizing literature as a symbolic environment in which students can examine moral dilemmas without direct personal exposure. The empirical part of the research is based on a quasi-experimental design conducted with fifth-grade primary school students. The findings indicate a shift from rigid, rule-based concepts of justice toward more complex moral reasoning that includes intention, context, and multiple perspectives. Students demonstrate increased empathy, perspectival thinking, and awareness of the relationship between individual actions and collective well-being. The study concludes that animal literature can function as an effective pedagogical tool for fostering moral development, critical reflection, and social responsibility, highlighting the need for stronger integration of Nazor's works into contemporary curricula.

Medvjed Brundo Vladimira Nazora između kulturne animalistike, kurikuluma i moralnog razvoja učenika

Rad analizira animalistički ep Medvjed Brundo Vladimira Nazora u kontekstu suvremene nastave književnosti i razvoja moralnog rasuđivanja učenika. Polazeći od pretpostavke da književna interpretacija može poticati razvoj vrijednosnog mišljenja, istraživanje ispituje mogućnosti integracije animalističkog teksta u nastavni proces kao prostora etičkog i društvenog promišljanja. Teorijski okvir povezuje animalistiku, metodiku nastave književnosti i razvojnu psihologiju, naglašavajući ulogu književnosti kao simboličkog prostora u kojem učenici promišljaju moralne dileme bez izravne osobne izloženosti. Empirijski dio istraživanja temelji se na kvaziekperimentalnom modelu provedenom s učenicima petoga razreda osnovne škole. Rezultati pokazuju pomak od rigidnog, normativnog shvaćanja pravednosti prema složenijem moralnom rasuđivanju koje uključuje namjeru, kontekst i perspektivu drugih. Učenici razvijaju empatiju, sposobnost perspektivnog mišljenja te razumijevanje povezanosti individualnih odluka i dobrobiti zajednice. Zaključno, rad potvrđuje da animalistička književnost može djelovati kao učinkovit pedagoški alat za razvoj moralnog mišljenja, kritičke refleksije i društvene odgovornosti, te ukazuje na potrebu snažnije integracije Nazorovih djela u suvremeni kurikulum.

Ana Đorđević

*Institute of Musicology, Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade, Serbia
Muzikološki institut, Srpska akademija znanosti i umjetnosti, Beograd, Srbija*

“Get Higher Baby and Don’T Ever Come Down...” – Music, Gore, and More in the Film *Cocaine Bear*

Bears are often found as an unexpected backdrop in films set in the wild, as the beast villain that comes out of nowhere, and, provoked or unprovoked, terrorises and attacks people (*The Edge*, *Grizzly*, *The Revenant*). These films often borderline horror genre because they utilize horror tropes such as tension, fear, anxiety, combined with the erratic and unpredictable behaviour of an apex predator. The film I will analyse in this paper, *Cocaine Bear*, uses some horror elements combined with some comedic aspects in a hollywoodisation of a true story about a bear that tragically got a hold of vast amount of smuggled cocaine in the Georgia forest in 1985. Escobear (Pablo Escobar/bear), or Cokey the Bear, is the star of the 2023 film *Cocaine Bear* (dir. E. Banks), a horror comedy that plays on the gore and tension with an impeccable comedic timing. In my analysis I will focus on the film’s soundtrack and the balance between pre-existing songs and originally composed tracks that contribute to this mixed-genre picture (Smith 1998, Godsall 2018). Through the analysis of the soundtrack, I also aim to present how the music contributes to the film’s shift from the original tragic story to the gory comedy and how, while set in the 1980s, it connects the film with the current zeitgeist.

»Get Higher Baby and Don’t Ever Come Down...« – muzika, jeza i još po nešto u filmu *Medvjed na kokainu*

Medvjedi se često pojavljuju kao neočekivano iznenađenje u filmovima čije su radnje smještene u divljini, kao zvijer koja se javi niotkuda i, bilo da je provocirana ili ne, terorizira i napada ljude (*Na rubu divljine*, *Grizli*, *Povratnik*). Ovi filmovi uglavnom graniče s horor žanrom jer se u njima koriste žanrovski tropi kao što su napetost, strah, anksioznost, iščekivanje u kombinaciji s kaotičnim i nepredvidivim ponašanjem životinje predatora. Film koji ću u ovom radu analizirati, *Medvjed na kokainu*, koristi nešto od spomenutih žanrovskih postulata koje kombinira s komičnim elementima pri hollywoodizaciji istinite priče o medvjedu koji je došao u posjed ogromne količine krijumčarenog kokaina u šumama Georgije 1985. godine i tragično nastradao. Eskober (Pablo Escobar/bear), ili Medo Kokainko, zvijezda je filma *Medvjed na kokainu*, u režiji Elizabeth Banks, iz 2023. godine. U pitanju je horor komedija koja kombinira jezive i napete momente horora s preciznim komičnim tajmingom. U mojoj analizi fokusirat ću se na muziku upotrijebljenu u filmu, koja je kombinacija već postojećih popularnih pjesama i originalno komponirane muzike (Smith 1998, Godsall 2018). Kroz analizu muzike želim predstaviti načine na koje muzika doprinosi filmskom žanrovskom određenju i odmaku od originalne tragične priče k jezivoj komediji, kao i na koje načine povezuje film sa sadašnjim trenutkom.

Igor Eterović

*Faculty of Medicine, University of Rijeka, Croatia
Medicinski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska*

Jan Defrančeski

*University Centre for Integrative Bioethics, University of Zagreb, Croatia
Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska*

**“Bearing the Mountains” – An Ecosemiotic Analysis of
Bear-Motivated Toponyms in Croatian Mountain Landscapes**

This paper analyses bear-motivated toponyms in Croatian mountain landscapes from an ecosemiotic perspective by combining toponomastics, cultural zoology, and environmental philosophy. The corpus consists of toponyms documented in Croatian national and nature parks (e.g., Medvednica, Medvedgrad, Medveđa vrata, Medveđak, Medin dolac, Medvjeđa dolina, Brlog, and Mejina jama). Beyond their linguistic and geographical description, the paper interprets these names as cultural signs through which mountain space becomes symbolically structured and culturally meaningful. The analysis shows that bear-related toponyms frequently mark liminal, remote, elevated, or difficult terrains, revealing the long-lasting coexistence of humans, animals, and landscape. The study argues that such toponyms preserve traces of ecological memory and contribute to understanding mountains not merely as geographical areas, but as culturally inhabited and semiotically organized environments.

**»Planine koje nose medvjeda« – ekosemiotička analiza toponima
motiviranih medvjedom u hrvatskim planinskim krajolicima**

Ovaj rad analizira toponime motivirane medvjedom u hrvatskim planinskim krajolicima kroz ekosemiotičku perspektivu, povezujući toponomastiku, kulturnu zoologiju i filozofiju okoliša. Korpus se sastoji od toponima zabilježenih u hrvatskim nacionalnim parkovima i parkovima prirode (npr. Medvednica, Medvedgrad, Medveđa vrata, Medveđak, Medin dolac, Medvjeđa dolina, Brlog i Mejina jama). Osim njihove jezične i geografske deskripcije, rad navedena imena interpretira kao kulturne znakove putem kojih planinski prostor postaje simbolički strukturiran i kulturno značajan. Analiza pokazuje da toponimi povezani s medvjedom često označavaju liminalne, udaljene, uzdignute ili teško pristupačne prostore, otkrivajući dugotrajnu koegzistenciju ljudi, životinja i krajolika. Rad pokazuje da takvi toponimi čuvaju tragove ekološkoga pamćenja te pridonose razumijevanju planina ne samo kao geografskih područja nego i kao kulturno nastanjenih i semiotički organiziranih okoliša.

Sabira Hajdarević

Department of Classical Philology, University of Zadar, Croatia

Odjel za klasičnu filologiju, Sveučilište u Zadru, Hrvatska

The Perception of Bears and She-Bears in Greek and Roman Literature

Bears and she-bears appear relatively infrequently in Greek and Roman literary and non-literary texts. Apart from geographical-ethnographical and natural-historical/zoological works (Pausanias' *Description of Greece*, Aristotle's *History of Animals*, and Xenophon's and Oppian's hunting treatises entitled *Cynegetica*), they are encountered sporadically in Aesop's and Phaedrus' fables as well as in Ovid's *Metamorphoses*. The aim of the present study is to identify and conduct a detailed analysis of all preserved passages and verses in which bears (of both sexes) appear, and to examine whether there are differences in the representation/perception of males and females.

Percepcija medvjeda i medvjedice u grčkoj i rimskoj književnosti

Medvjedi i medvjedice pojavljuju se relativno rijetko u grčkim i rimskim književnim i neknjiževnim tekstovima. Osim u geografsko-etnografskim i prirodoslovno-povijesnim/zoološkim djelima (Pauzanijev *Opis Grčke*, Aristotelova *Povijest životinja* te Ksenofontovi i Opijanovi lovački traktati pod nazivom *Kinegetika*), sporadično se susreću u Ezopovim i Fedrovim basnama, kao i u Ovidijevim *Metamorfozama*. Cilj je ove studije identificirati i provesti detaljnu analizu svih sačuvanih odlomaka i stihova u kojima se pojavljuju medvjedi (oba spola) te ispitati postoje li razlike u prikazivanju/percepciji mužjaka i ženki.

Urška Jenčič

Faculty of Theology, University of Ljubljana, Slovenia

Teološki fakultet, Sveučilište u Ljubljani, Slovenija

**Ten Dead White Bears in a White Room:
Taxidermy and Individuality in Project *nanog***

After years of trying to track down every single one of the taxidermy polar bears in the UK, photographing them in situ and researching their pre- and post-mortem histories, artists Bryndís Snæbjörnsdóttir and Mark Wilson concluded their art/research project *nanog*: flat out and bluesome with an exhibition featuring 10 of the found stuffed polar bears. By transporting the bears into a stark white contemporary gallery, they removed them from the usual contexts that frame taxidermy as a neutral display. This shift exposed how curatorial practices function as forms of symbolic conquest and construct narratives of human-animal relationships, reflecting colonial and scientific systems of control. It also revealed the aesthetic and epistemic illusions that naturalise these power relations. By foregrounding each bear's personal history, the project challenged symbolic readings of bears as species representatives, ideological objects, or environmental metaphors, opening the possibility for them to be encountered as individuals instead.

**Deset mrtvih bijelih medvjeda u bijeloj sobi:
taksiderma i individualnost u projektu *nanog***

Nakon godina pokušaja pronalaska svakog pojedinog prepariranog polarnog medvjeda u Velikoj Britaniji, fotografiranja na licu mjesta i istraživanja njihove predmortalne i postmortalne povijesti, umjetnici Bryndís Snæbjörnsdóttir i Mark Wilson zaključili su svoj umjetničko-istraživački projekt *nanog*: bezizražajno i tužno izložbom na kojoj je predstavljeno 10 pronađenih prepariranih polarnih medvjeda. Premještanjem medvjeda u izrazito bijelu suvremenu galeriju, uklonili su ih iz uobičajenih konteksta koji prepariranje dočaravaju kao neutralni prikaz. Ova promjena otkrila je kako kustoske prakse funkcioniraju kao oblici simboličkog osvajanja i konstruiraju narative o odnosima ljudi i životinja, odražavajući kolonijalne i znanstvene sustave kontrole. Također je otkrila estetske i epistemološke iluzije koje naturaliziraju te odnose moći. Stavljajući u prvi plan osobnu povijest svakog medvjeda, projekt je doveo u pitanje simbolička čitanja medvjeda kao predstavnika vrste, ideoloških objekata ili okolišnih metafora, otvarajući mogućnost da se s njima susretnemo kao pojedincima.

Dubravka Jerković Berović

Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Croatia

Fact-checking o mega-farmama: polemike oko izgradnje golemih pogona za uzgoj pilića u Sisačko-moslavačkoj županiji

Najava izgradnji mega-farmi pilića na području Sisačko-moslavačke županije podigla je na noge lokalno stanovništvo i u fokus javnosti stavila brojna pitanja koja takvi golemi industrijski kompleksi izazivaju, poput njihova utjecaja na okoliš i javno zdravlje, ali i etička pitanja koja se tiču dobrobiti i humanog odnosa prema životinjama na tim farmama. Zbog tih se rizika gotovo redovito vodi javna rasprava između investitora, lokalnog stanovništva, stručnjaka i udruga za zaštitu okoliša. Cilj ovog rada je prikazati kako su u javnom prostoru ove suprotstavljene strane argumentirale svoja stajališta te suočiti i činjenično provjeriti te prikaze s najvažnijim rezultatima recentnih istraživanja o utjecaju velikih farmi na kvalitetu zraka, tla i voda te na zdravlje stanovništva, životinja i ekosustava u njihovoj blizini. Rad posebnu pozornost pridaje propitivanju etičkih normi u odnosima prema životinjama na mega-farmama te suočava i analizira činjenice o uvjetima života i smrti na tim mjestima.

Fact-Checking on Mega Farms: Controversy Over the Construction of Huge Chicken Breeding Facilities in Sisak-Moslavina County

The announcement of the construction of mega poultry farms in the Sisak-Moslavina County has stirred up the local population and brought into the public focus numerous questions that such huge industrial complexes raise, such as their impact on the environment and public health, but also ethical issues concerning the welfare and humane treatment of animals on these farms. Because of these risks, public debates are almost regularly held between investors, local residents, experts and environmental protection associations. The aim of this paper is to show how these opposing sides have argued their positions in the public space and to confront and fact-check these presentations with the most important results of recent research on the impact of large farms on the quality of air, soil and water, and on the health of the population and the animal ecosystem that lives in their vicinity. The paper pays special attention to questioning ethical norms in relations with animals on mega farms and confronts and analyses the facts about the conditions of life and death in these places.

Csaba Mészáros

*Research Centre for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences, Budapest, Hungary
Istraživački centar za humanističke znanosti, Institut za etnologiju, Budimpešta, Mađarska*

Bear Lard and Bear Bile: The Flow of Substances in the Siberian Taiga

My paper aims at examining human-animal relationships focusing on bears from the unique perspective I gained from the hunters in Yakutia. My goal is to explore the bear through a form of reverse anthropological reasoning, bringing local categories and narrative knowledge to life in scholarly writing, examining the conceptual framework that defines the epistemological horizon of research on human-animal relationships. I am not interested in describing the “local ontology/ethnoecology/folk science” by the vocabulary of anthropology; to the contrary, I intend to immerse myself in local (sometimes fuzzy, messy, or even incongruent) practices, stories, and how people and other animate and inanimate entities get along with bears. I argue that ontology is not a set of categories and distinctions (or a new alternative for “culture”), rather, it is much more applied, earth-bound, and is part of everyday practices and decision-making. In my paper, I intend to examine the role and significance of the bear within the moral ecology of the Siberian taiga as mirrored in poaching strategies, food culture, and spirituality.

Medvjeda mast i medvjeda žuč: tok tvari u sibirskoj tajgi

Moj rad ima za cilj ispitati odnose ljudi i životinja s naglaskom na medvjede iz jedinstvene perspektive koju sam stekao od lovaca u Jakutiji. Moj je cilj istražiti medvjeda kroz oblik obrnutog antropološkog razmišljanja, oživljavajući lokalne kategorije i narativno znanje u znanstvenim radovima, ispitujući konceptualni okvir koji definira epistemološki horizont istraživanja odnosa ljudi i životinja. Ne zanima me opisivanje »lokalne ontologije/etnoekologije/narodne znanosti« rječnikom antropologije; naprotiv, namjeravam uroniti u lokalne (ponekad nejasne, neuredne ili čak neskladne) prakse, priče i načine na koje se ljudi i druga živa i neživa bića slažu s medvjedima. Tvrdim da ontologija nije skup kategorija i razlika (ili nova alternativa za »kulturu«), već je mnogo primjenjivija, vezana za zemlju i dio je svakodnevnih praksi i odlučivanja. U svom radu namjeravam ispitati ulogu i značaj medvjeda unutar moralne ekologije sibirske tajge, što se ogleda u strategijama krivolova, kulturi hrane i duhovnosti.

Tamara Mikša

Osnovna škola 22. lipnja, Sisak, Hrvatska

Primary School 22. lipnja, Sisak, Croatia

Alma Velić

Osnovna škola 22. lipnja, Sisak, Hrvatska

Primary School 22. lipnja, Sisak, Croatia

»Molim vas, pobrinite se za ovoga medvjeda«:

Paddington, gostoprimstvo i etika drugosti

Rad se bavi romanom *A Bear Called Paddington* [Medvjed zvan Paddington] Michaela Bonda kao važnim književnim i kulturnim fenomenom kroz interdisciplinarni razredni projekt u nastavi hrvatskoga i engleskoga jezika s učenicima četvrtoga razreda. Polazeći od animalističkih studija i etike gostoprimstva, izlaganje propituje na koji način Paddington, istodobno medvjed i stranac, dovodi u pitanje ustaljene granice između životinjskog i ljudskog, stranca i susjeda, divljine i doma. U paralelnome radu na dvama jezicima učenici pristupaju tekstu kao prostoru promišljanja empatije, suživota, pripadanja i brige. Posebna se pozornost posvećuje pedagoškom potencijalu dječje književnosti u razvijanju osjetljivosti prema životinjama te otvorenosti prema strancima i kulturnim razlikama.

“Please Look After This Bear”: Paddington, Hospitality, and the Ethics of Otherness

This paper explores Michael Bond's *A Bear Called Paddington* as a significant literary and cultural figure through an interdisciplinary classroom project involving Croatian and English language teaching with fourth-grade pupils. Drawing on cultural animal studies and the ethics of hospitality, the paper examines how Paddington, as both bear and stranger, unsettles conventional boundaries between animal and human, foreigner and neighbour, and wildness and home. Through parallel teaching in two languages, pupils engage with the narrative as a space for reflecting on empathy, coexistence, belonging, and care. Special attention is given to the pedagogical potential of children's literature in fostering sensitivity toward animals while encouraging openness toward strangers and cultural difference.

Zoltán Nagy

*Department of European Ethnology and Cultural Anthropology, University of Pécs, Hungary
Odsjek za europsku etnologiju i kulturnu antropologiju, Sveučilište u Pečuhu, Mađarska*

Fear as a cultural system among the Siberian Khanty

My presentation focuses on the fear of bears as the fundamental emotion underlying the bear-human relationship. I analyze this emotion from a cultural anthropological perspective; thus, I view it not as an individual's internal state but as a social phenomenon: I interpret it as a historically changing cultural system. Based on my fieldwork experience among the Siberian Khanty, I examine how fear of bears functions as a narrative, moral, ritual, social, cosmological, and space-regulating system. In discussing fear as a historically changing system, I examine such consequences of modernity and the majority society as the bureaucratization, commercialization, and mediatization of fear, as well as its objectification and, in connection with this, the demonization of the bear.

Strah kao kulturni sustav među sibirskim Hantijima

Moje se izlaganje usredotočuje na strah od medvjeda kao temeljnu emociju koja leži u osnovi odnosa medvjeda i čovjeka. Analiziram ovu emociju iz kulturno-antropološke perspektive. Stoga je ne promatram kao unutarnje stanje pojedinca, već kao društveni fenomen: interpretiram je kao povijesno promjenjiv kulturni sustav. Na temelju svog terenskog iskustva među sibirskim Hantijima, ispitujem kako strah od medvjeda funkcionira kao narativni, moralni, ritualni, društveni, kozmološki i prostorno-regulirajući sustav. Raspravljajući o strahu kao povijesno promjenjivom sustavu, ispitujem posljedice modernosti i većinskog društva kao što su birokratizacija, komercijalizacija i medijatzacija straha, kao i njegova objektivizacija i, s tim u vezi, demonizacija medvjeda.

László Nemes

Semmelweis University, Budapest, Hungary

Semmelweisovo sveučilište, Budimpešta, Mađarska

Do We Really Need Bears? Who Should Decide?

– Informed Consent and Environmental Issues

Currently there are many public debates about the desirability of reintroducing certain once native animal species and the rewilding of the natural environment. The return or the growing population of wonderful but often “problematic” species like beavers, wolves, foxes, golden jackals, badgers, cormorants, and bears is usually taken as a sign of the recovery of the natural environment, but can easily lead to conflicts between the various members of the society. Who should decide if the presence of these animals are beneficial or harmful. What kind of expertise should be taken into account in these decisions? The expertise of ecologists, wildlife managers, hunters, farmers, politicians or environmental ethicists? And what about the views, values, and interests of the citizens? What I suggest is the application of informed consent, one of the most important foundations of bioethics. What we need is a broad public discussion of various experts and the citizens to find a fair solution.

Trebaju li nam doista medvjedi? Tko bi trebao odlučiti?

– Informirani pristanak i ekološka pitanja

Trenutno se vode brojne javne rasprave o poželjnosti ponovnog uvođenja određenih nekoć autohtonih životinjskih vrsta i činjenja prirodnog okoliša ponovno divljim. Povratak ili rastuća populacija prekrasnih, ali često »problematičnih« vrsta poput dabrova, vukova, lisica, šakala, jazavača, kormorana i medvjeda obično se uzima kao znak oporavka prirodnog okoliša, ali lako može dovesti do sukoba između različitih članova društva. Tko bi trebao odlučiti je li prisutnost tih životinja korisna ili štetna? Kakvu stručnost treba uzeti u obzir pri donošenju tih odluka? Stručnost ekologa, upravitelja divljim životinjama, lovaca, poljoprivrednika, političara ili stručnjaka za etiku okoliša? A što je sa stavovima, vrijednostima i interesima građana? Ono što predlažem primjena je informiranog pristanka, jednog od najvažnijih temelja bioetike. Potrebna nam je široka javna rasprava raznih stručnjaka i građana kako bismo pronašli pravedno rješenje.

Monika Novaković

*Institute of Musicology, Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade, Serbia
Muzikološki institut, Srpska akademija znanosti i umjetnosti, Beograd, Srbija*

“He sings in the hunter’s language!”

Dušan Kovačević’s *The Bruin Sings the Blues*

In Dušan Kovačević’s novel *The Bruin Sings the Blues*, the genre of blues is the great mediator between the world of humans and the world of bears. This musical genre is the one in which the fedora-and-tie clad bear Milenko (or Meda) expresses himself to the disbelief of the humans in the circus, who are certain their boss Arkadije fabricates the bear’s human-like ‘qualities’. In this article, I aim to address bear Milenko’s musical existence in the world and the culture of humans and in the culture of his very own kind trying to secure survival during the NATO bombing of Serbia in 1999. In order to understand why Milenko sings the blues, I will a) analyze the musical language of humans/‘hunters’ applied to bears and in particular, applied to the Milenko’s (singing) voice (described as ‘unusually deep’, ‘beautiful’, ‘soft’, and ‘warm’); b) interpret the role of blues in the human perception of bear language and vice versa; c) observe the two cultures and the similarities between them, often drawn in the novel. Can Milenko the Bear reconcile his ‘human’ and his bear self or will he remain liminal and blue?

»On peva na lovačkom jeziku!« *Meda peva bluz* Dušana Kovačevića

U romanu Dušana Kovačevića *Meda peva bluz*, žanr bluesa posrednik je između svijeta ljudi i svijeta medvjeda. Ovaj je muzički žanr onaj u kojem se medvjed Milenko (ili Meda) najbolje izražava, na nevjericu ljudi u cirkusu, uvjerenih da njihov šef Arkadije lažira Medine ljudske »kvalitete«. U ovoj studiji, cilj mi je sagledati muzičko postojanje medvjeda Milenka u ljudskom svetu i kulturi te kulturi vlastite vrste koja si pokušava osigurati opstanak tokom NATO bombardiranja Srbije 1999. godine. S namjerom da razumijem zašto Milenko pjeva *blues* (a) analizirat ću muzički jezik ljudi/»lovaca« primijenjen na medvjede, a posebno primijenjen na Milenkov (pjevački) glas (opisan kao »neobično dubok«, »lijep«, »mek« i »topao«), (b) interpretirat ću ulogu *bluesa* u ljudskoj percepciji medvjedeg jezika i obrnuto te (c) sagledati ove dvije kulture i sličnosti između njih, često podvlačene u romanu. Može li Milenko pomiriti svoju »ljudsku« i svoju medvjedu stranu ili će ostati liminalan i »plav«?

Demian Papo

Faculty of Humanities and Social Sciences, J. J. Strossmayer University of Osijek, Croatia
Filozofski fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Hrvatska

Are We Doing Dogs a Bear's Service?

Aesthetics and Ethics of Pedigree Dog Breeding

Inspired by the fable *L'Ours et l'Amateur des jardins* (*The Bear and the Garden-Lover*) from 1678 by French poet and fabulist Jean de La Fontaine (1621–1695), the idiom *bear's service* refers to a well-intentioned act that results in harm. The organized and institutionalized dog breeding took shape in the late 19th century with the establishment of the first kennel clubs, the introduction of stud books and pedigrees, as well as the organization of events aimed at evaluating both anthropocentric functions and aesthetic qualities of dogs. The Victorian age saw the emergence of breed classifications and corresponding prescriptive aesthetic standards, according to which dogs are still judged at shows today. Show ring success came to function as a symbol of purity of blood, quality, and breeding value, directly influencing selection practices. Although, as noted by Harriet Ritvo in 1987, dog shows were nominally oriented toward the improvement of breeds from the outset, this paper examines whether selection based on aesthetic standards can be understood as a *bear's service* to dogs in terms of their welfare, and to what extent aesthetic criteria can be reconciled with ethical principles of breeding.

Činimo li psima *medvjedu uslugu*? Estetika i etika uzgoja pasa s rodovnicama

Inspiriran basnom *L'Ours et l'Amateur des jardins* (*Medvjed i ljubitelj vrtova*) iz 1678. godine francuskog pjesnika i pripovjedača Jeana de La Fontainea (1621. – 1695.), idiom *medvjeda usluga* odnosi se na dobronamjeran čin koji rezultira štetom. Uzgoj pasa svoj je organizirani i institucionalni oblik poprimio potkraj 19. stoljeća, kada su osnovani prvi kinološki savezi, uspostavljene rodovne knjige te organizirane prve manifestacije usmjerene vrednovanju antropocentrične funkcije i estetske vrijednosti pasa. Iz viktorijanskog doba potječu pasminska podjela pasa i pripadajući preskriptivni estetski standardi, prema kojima se psi i danas ocjenjuju na izložbama. Pobjede u izložbenom ringu postale su jamcem čistokrvnosti, kvalitete i uzgojne vrijednosti nagrađivanih pasa, izravno utječući na selekcijske prakse. Iako su, kako bilježi Harriet Ritvo 1987. godine, izložbe pasa od svojih začetaka nominalno bile usmjerene prema unapređivanju pasmina, u radu ću ispitati može li se selekcija temeljena na estetskim standardima smatrati *medvjedom uslugom* u pogledu dobrobiti pasa, kao i u kojoj se mjeri estetski kriteriji mogu pomiriti s etičkim načelima uzgoja.

Maja Pasarić

Institute of Ethnology and Folklore Studies, Zagreb, Croatia

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, Hrvatska

Between Humans and Bears: Landscape as a Relational Space

Following the metaphor of “conversation with the landscape” proposed by Karl Benediktsson and Katrin Lund (2010), this paper explores interactions between humans and brown bears through the landscapes they share. Personal narratives of human–bear encounters that I recorded, alongside artistic interventions, rituals, and other cultural practices observed and documented in the village of Kuterevo and its surrounding area, can be understood as both physical and emotional responses to encounters with bears, as well as to engagements with other elements of the landscape – forests, trees, and rocks. These interactions move across registers of personal anecdote, bioethical and political discourse, and private and public space, reflecting the fact that the presence of large carnivores within shared environments is a site of ongoing negotiation and tension. At the same time, such encounters give rise to particular places within the landscape where alternative ways of inhabiting a more-than-human world can emerge, fostering an awareness of the interconnectedness of diverse forms of life.

Između čovjeka i medvjeda: krajolik kao prostor odnosa

Slijedeći metaforu razgovora s krajolikom koju predlažu Karl Benediktsson i Katrin Lund (2010), izlaganje propituje interakcije ljudi i smeđeg medvjeda posredstvom krajolikā koje dijele. Osobne priče o susretima s medvjedom koje sam zabilježila, umjetničke intervencije u prostoru, rituali i druge kulturne prakse koje sam promatrala i dokumentirala u selu Kuterevo i njegovoj bližoj okolini mogu se promatrati kao tjelesni i emotivni odgovori na različite oblike interakcija čovjeka i medvjeda, ali i na susrete čovjeka s drugim prirodnim sastavnicama krajolika – šumom, stablima i stijenama. Takve interakcije kreću se između registara osobnih anegdota, bioetičkih i političkih okvira te privatnih i javnih prostora, budući da je prisutnost velikih zvijeri u pojedinim krajolicima predmet stalnih pregovora i napetosti. Istovremeno, upravo takvi susreti omogućuju nastanak mjesta u krajoliku u kojima se propituju različiti načini bivanja u više-nego-ljudskom svijetu te potiče svijest o međusobnoj povezanosti različitih oblika života.

Bojana Radovanović Šuput

*Institute of Musicology, Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade, Serbia
Muzikološki institut, Srpska akademija znanosti i umjetnosti, Beograd, Srbija*

“A Life Embossed”: Protest the Hero Protesting the Pit Bull Law

On October 17, 2013, Canadian progressive metal/metalcore band Protest the Hero released the music and lyric video for their song “A Life Embossed” as one of the singles from their upcoming album *Volition*. As their fourth studio album, *Volition* was fully funded by Protest the Hero’s fans through an Indiegogo campaign, and was the first one with the change in their lineup, featuring Chris Adler from Lamb of God on the drums. “A Life Embossed” represents the band’s reaction to the 2005 legislation enacted in Ontario, Canada’s largest province, banning specific dog breeds, namely the Pit Bull Terrier, Staffordshire Bull Terrier, American Staffordshire Terrier, American Pit Bull Terrier, and any dog with similar physical characteristics. In this presentation, I will comparatively analyze the song’s lyrics and music video alongside the Dog Owners’ Liability Act, as well as examine the reactions of the band’s fans and the wider public.

»A Life Embossed«: protest benda Protest the Hero protiv zakona o pitbulovima

Kanadski *progressive metal/metalcore* sastav Protest the Hero 17. listopada 2013. godine objavio je spot s tekstem za pjesmu »A Life Embossed«, kao jedan od singlova koji najavljuje novi album, *Volition*. Kao njihov četvrti studijski album, *Volition* je u potpunosti financiran putem kampanje sakupljanja novca preko platforme Indiegogo i bio je prvi na kom bend nije svirao u originalnoj postavi, već je bubnjeve snimio Kris Adler (Chris Adler) iz benda Lamb of God. Pjesma »A Life Embossed« reakcija je benda na zakonsku regulativu najveće kanadske provincije, Ontarija, donijete 2005. godine, kojom se zabranjuju određene rase pasa, i to pitbul terijera, stafordskih bul terijera, američkih stafordskih terijera, američkih pitbul terijera, kao i pasa sličnih fizičkih karakteristika. U ovom ću izlaganju iznijeti komparativnu analizu teksta i muzičkog spota te Zakona o odgovornosti vlasnika pasa pa ispitati reakciju obožavatelja sastava i šire javnosti.

Nina Ravnik Palka

Institutum Studiorum Humanitatis, Alma Mater Europaea, Ljubljana, Slovenia

Fakultet humanističkih studija, Alma Mater Europaea, Ljubljana, Slovenija

Bear, (Wo)man and Sound Rituals

The special relationship between bears and humans can be traced back to ancient times, which is presented using the example of the archaeological site of Divje babe in Slovenia, where the oldest musical instrument in the world was discovered so far, the so-called Paleolithic flute, made of bear bone. It is highly probable that humans and bears coexisted alternately and in a kind of symbiosis in the cave, as evidenced by the finds of bones. Discoveries indicate a particularly respectful attitude towards bears, eventual worship or ritual cult. It would even be possible to establish a connection between shamanism, the worship of bears and sound. There are some evidences of men or women shamans who set up a special bond with bears and can transform into this animal during rituals. All of the above bears witness to an exceptional attitude towards the bear in the distant past and the interconnectedness of relationships between humans, bears, sound and (women) shamans.

Medvjed, žena i zvučni rituali

Poseban odnos između medvjeda i ljudi može se pratiti do davnih vremena, što je prikazano na primjeru arheološkog nalazišta Divje babe u Sloveniji, gdje je otkriven do sada najstariji glazbeni instrument na svijetu, tzv. paleolitska flauta, izrađena od medvjede kosti. Vrlo je vjerojatno da su ljudi i medvjedi u špilji koegzistirali naizmjenično i u svojevrsnoj simbiozi, o čemu svjedoče nalazi kostiju. Otkrića ukazuju na posebno poštovan odnos prema medvjedima, eventualno štovanje ili ritualni kult. Čak bi bilo moguće uspostaviti vezu između šamanizma, štovanja medvjeda i zvuka. Postoje neki dokazi o muškim ili ženskim šamanima koji su uspostavili posebnu vezu s medvjedima i mogli se transformirati u ovu životinju tijekom rituala. Sve navedeno svjedoči o iznimnom odnosu prema medvjedu u dalekoj prošlosti i međusobnoj povezanosti odnosa između ljudi, medvjeda, zvuka i (ženskih) šamana.

Paula Rem

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Hrvatska

The Academy of Arts and Culture in Osijek, Croatia

**Medvjedić kao lice hrvatske prehrambene industrije:
društvena i kulturna značenja Podravkinog Line od 1970-ih do danas**

Premda su medvjedi načelno mesožderske životinje – nakon satiričkog stripa koji prikazuje američkog predsjednika Theodora Roosewelta koji pošteduje život malenom medvjedu početkom 1900-ih, plišani medvjedići postaju omiljene igračke. I više od toga – medvjedić postaje sastavnim dijelom korporativnog identiteta mnogih firmi diljem svijeta, pa tako i Podravkinog niza prehrambenih proizvoda. Medvjedića Linu dizajnirao je slovenski umjetnik Nikolaj Miki Muster, inspiriran primarno vizualima, likovima i vrijednostima prisutnim u Disney crtićima. Lino od 1970-ih do danas ostaje omiljenim likom s ambalaže mnogih (pretežno slatkih) proizvoda, mnogobrojnih reklama, ali i linije kalendara. Ovim radom ustanovit će se kulturna značenja kojima je obilježen lik medvjedića, kao i općedruštvene vrijednosti koje on predstavlja u Europi 21. stoljeća.

The Teddy Bear as the Face of the Croatian Food Industry: The Social and Cultural Meanings of Podravka's Lino From the 1970s to the Present

Although bears are generally carnivorous animals – after a satirical comic strip depicting American President Theodore Roosevelt sparing the life of a small bear in 1900s, teddy bears became favorite toys. And more than that – teddy bear became an integral part of the corporate identity of many companies around the world, including Podravka's line of food products. The teddy bear Lino was designed by Slovenian artist Nikolaj Miki Muster, inspired primarily by the visuals, characters and values present in Disney animated films. From the 1970s to the present, Lino has remained a favorite character on the packaging of many (mostly sweet) products, numerous advertisements, and even a line of calendars. The cultural meanings that characterize the image of the teddy bear will be established, as well as the general social values that it represents in 21st century Europe.

Ivana Sabljak

Knjižnice grada Zagreba, Hrvatska

Zagreb City Libraries, Croatia

Kroz prizmu životinja: animalizam i društvena simbolika u *Medvjedu Brundu*

Animalizam, odnosno snažna prisutnost životinjskih motiva, likova i pogleda na svijet kroz prizmu prirode, temeljno je obilježje opusa Vladimira Nazora. Životinje u njegovim djelima nisu samo ukras, već često ravnopravni likovi koji nose poruke o iskonskoj povezanosti čovjeka i prirode. Ep *Medvjed Brundo*, koji se često klasificira kao životinjski ep ili epska basna u pet pjevanja, duboko je prožet animalizmom. Nazor nije samo puko prikazivao životinje, već slojevitom metodom koristi životinjske likove za ilustraciju ljudskih osobina, društvenih odnosa i političkih prilika. Životinjski likovi u ovom epu služe kao sredstvo kritike društva – kroz njihove odnose, sukobe i hijerarhiju Nazor prikazuje ljudske mane poput pohlepe, nasilja i borbe za vlast. Priroda i šuma nisu tek pozadina, već aktivni prostor radnje koji dodatno naglašava povezanost likova s instinktima. U ovom radu bavit ćemo se *Medvjedom Brundom* i naglasiti kako se Nazor služi animalizmom kao ogledalom ljudske prirode, kroz životinje koje postaju nositelji univerzalnih ljudskih vrlina i mana.

Through the Prism of Animals: Animalism and Social Symbolism in *Medvjed Brundo*

Animalism, that is, the strong presence of animal motifs, characters, and a worldview shaped through the lens of nature, is a fundamental feature of the work of Vladimir Nazor. In his works, animals are not merely decorative elements; they are often equal characters that convey messages about the primordial connection between humans and nature. The epic *Medvjed Brundo*, often classified as an animal epic or an epic fable in five cantos, is deeply imbued with animalism. Nazor does not simply depict animals; rather, through a layered method, he uses animal characters to illustrate human traits, social relations, and political circumstances. The animal characters in this epic serve as a means of social critique – through their relationships, conflicts, and hierarchy, Nazor portrays human flaws such as greed, violence, and the struggle for power. Nature and the forest are not merely a backdrop, but an active space of action that further emphasizes the characters' connection to instinct. This paper will examine *Medvjed Brundo* and highlight how Nazor employs animalism as a mirror of human nature, through animals that become carriers of universal human virtues and vices.

Vojko Strahovnik

*Faculty of Arts, University of Ljubljana, Slovenia
Filozofski fakultet, Sveučilište u Ljubljani, Slovenija*

Mateja Centa Strahovnik

*Faculty of Theology, University of Ljubljana, Slovenia
Teološki fakultet, Sveučilište u Ljubljani, Slovenija*

Thank You for Bearing with Us: Discursive Struggles over Bear Population and the Competing Ethics of Human-Wildlife Relations in Slovenia

The Slovenian brown bear quota debates of 2024–25 provide a revealing case for examining the competing ethical frameworks that shape human-wildlife relations. The ethical status of the animal is mediated by the terms through which institutions, media, and the public render animal life administratively manageable, threatening, legally protected, or morally grievable. The language used determines whether their killing appears as rational population regulation, emergency protection, violence against sentient beings, violation of protected nature, or a collective failure of multispecies coexistence. We use discourse analysis of media, governmental, and NGO sources to map these divergent discursive frameworks to positions in animal ethics and competing models of human-wildlife relations. The moral grammar of wildlife management discourse can thus serve as a basis for a deeper understanding of specific moral outlooks and for illuminating what is already presupposed by public language.

Diskurzivne borbe oko populacije medvjeda i konkurentska etika odnosa između ljudi i divljih životinja u Sloveniji

Slovenske rasprave o kvotama za smeđe medvjede iz 2024./2025. puno otkrivaju o ispitivanju konkurentnih etičkih okvira koji oblikuju odnose između ljudi i divljih životinja. Etički status životinje posredovan je terminima kojima institucije, mediji i javnost čine životinjski život administrativno upravljivim, prijetećim, pravno zaštićenim ili moralno žalosnim. Korišteni jezik određuje hoće li se njihovo ubijanje pojaviti kao racionalna regulacija populacije, zaštita u hitnim slučajevima, nasilje nad osjetilnim bićima, kršenje zaštićene prirode ili kolektivni neuspjeh suživota više vrsta. Koristimo analizu diskursa medijskih, vladinih i nevladinih izvora kako bismo mapirali ove divergentne diskurzivne okvire na pozicije u etici životinja i konkurentne modele odnosa između ljudi i divljih životinja. Moralna gramatika diskursa o upravljanju divljim životinjama stoga može poslužiti kao osnova za dublje razumijevanje specifičnih moralnih pogleda i za osvjetljavanje onoga što javni jezik već pretpostavlja.

Lucija Turkalj Čulinović*Institut za hrvatski jezik, Zagreb, Hrvatska**Institute for the Croatian Language, Zagreb, Croatia***Medvjed u hrvatskoglagoljskoj tradiciji: leksem i simbol**

U izlaganju se razmatra nazivlje za medvjeda u hrvatskoglagoljskoj građi od 14. do 16. stoljeća i njegova uporaba na pojedinim mjestima u tekstovima. Najviše je potvrda leksema *medvêđ*, dok se njegova izvedenica *medvêdica* pojavljuje rjeđe; Amulet donosi i oblik *ursica*. U opisu apokaliptičke Zvijeri jedan hrvatskoglagoljski rukopis donosi oblik *mač'cê*, dativ jednine ženskoga roda, povezan s nazivom *mečka*. Na istom mjestu drugi rukopisi imaju oblike leksema *medvêđ*. Primjeri obuhvaćaju biblijske, enciklopedijske i prirodnofilozofske, moralno-didaktičke, demonološke i hagiografske tekstove. Analiza pokazuje da uloga medvjeda i značenja koja mu se pridružuju ovise o mjestu u tekstu, žanru i narativnom okviru: od prijetnje i kazne do tumačenja životinjske naravi i ljudskoga gnjeva, demonskoga prikaza i obuzdavanja divljih zvijeri pred svetošću.

The Bear in Croatian Glagolitic Tradition: Lexeme and Symbol

The presentation examines bear terminology in Croatian Glagolitic sources from the 14th to the 16th century and its use in specific textual passages. The lexeme *medvêđ* is the most frequently attested, while its derivative *medvêdica* occurs more rarely; the Amulet also contains the form *ursica*. In the description of the apocalyptic Beast, one Croatian Glagolitic manuscript has the form *mač'cê*, a feminine singular dative, which has been associated with the term *mečka*. At the same point, other manuscripts have forms of the lexeme *medvêđ*. The examples include biblical, encyclopaedic and natural-philosophical, moral-didactic, demonological, and hagiographic texts. The analysis shows that the bear's role and associations depend on the passage, genre, and narrative setting: from threat and punishment to interpretations of animal nature and human wrath, demonic representation, and the restraint of wild beasts before sanctity.

Milkica Ursa

Zagreb, Hrvatska

Zagreb, Croatia

Medvednica i Medvedgrad: čuvari zagrebačkog identiteta

Gora i utvrda dobili su ime po medvjedima, korijen riječi je iz praslavenskog jezika, kojih je u prošlosti bilo mnogo. Iako je zadnji medvjed viđen 1927. godine, nazivi i dalje spajaju etimologiju, povijest, prirodno okruženje i mit. Utvrda je podignuta u 13. stoljeću, simbol je sukoba građana i feudalaca, a u književnosti (Šenoa, Zagorka) poprište intriga. U Zagrebu i okolici njeguje se i mit o zloglasnoj Barbari Celjskoj – Crnoj Kraljici, čija je okrutnost kontrast pto-mosti okoliša. Danas je Medvedgrad centar za posjetitelje s Oltarom domovine, spomenik kipara Kuzme Kovačića, pomalo zapušten zbog društvenih i prirodnih promjena. U izlaganju će biti više riječi o tome. Poput Sjevernjače (Polaris) u Malom medvjedu (Ursa Minor), Medvednica i utvrda ostaju stalne točke identiteta Zagreba i okolice, spajajući arhetipove prošlosti s trendom povratka prirodi. Takav *genius loci* svjedoči o neraskidivoj vezi čovjeka, prirode i sazviježda.

Medvednica and Medvedgrad: Guardians of Zagreb's identity

The mountain and the fortress were named after bears, which were once numerous in the area. The root of the name originates from the Proto-Slavic language; although the last bear was sighted in 1927, the names continue to bridge etymology, history, the natural environment, and myth. Erected in the 13th century, the fortress serves as a symbol of the historic conflicts between citizens and feudal lords. In Croatian literature most notably in the works of Šenoa and Zagorka it lives on as a setting for dark intrigues. Zagreb and its surroundings also nurture the legend of the notorious Barbara of Cilli, known as the Black Queen, whose legendary cruelty stands in stark contrast to the serenity of the surrounding landscape. Today, Medvedgrad serves as a visitor center and is home to the Altar of the Homeland, a monument by sculptor Kuzma Kovačić. Currently, the site is somewhat neglected due to shifting social and environmental dynamics. The presentation will explore these issues in greater detail. Like Polaris in Ursa Minor, Medvednica and its fortress remain constant anchors of identity for Zagreb and its surroundings, merging ancient archetypes with the modern trend of returning to nature. Such a *genius loci* witness to the unbreakable bond between humanity, nature, and the constellations.

Tatjana Varvitsiotis

Nuremberg University of Music, Germany

Glazbeno sveučilište u Nürnbergu, Njemačka

Nonhuman Animals in Opera Libretti of the Italian Baroque

From its early emergence to the present, opera has represented nonhuman animals in manifold ways: within libretti and stage directions, through scenography and stage machinery, in musical settings, and even as presences on stage – dead or alive. This presentation focuses on nonhuman animals in the libretti of early operatic forms, such as *tragicommedia pastorale* and *favoletta marittima* from the Seicento through to the mid-Settecento and the mature form of *dramma per musica* associated with Pietro Metastasio. It examines the selection of nonhuman animals, analyzes their dramaturgical functions, and compares selected examples of their musical settings. The wide range of nonhuman animals considered extends from flies to elephants, from salamanders to whales – and, of course, includes bears as well.

Neljudske životinje u libretima opera talijanskog baroka

Od svojih ranih pojava do danas, opera je predstavljala neljudske životinje na mnogo načina: unutar libreta i scenskih uputa, kroz scenografiju i scensku mehanizaciju, u glazbenim okruženjima, pa čak i kao prisutnosti na pozornici – mrtve ili žive. Ova prezentacija usredotočuje se na neljudske životinje u libretima ranih opernih oblika, poput *tragicommedia pastorale* i *favoletta marittima* od šesnaestog do srednjeg sedamnaestog stoljeća te zrelog oblika *dramma per musica* povezanog s Pietrom Metastasiom. Ispituje se odabir neljudskih životinja, analiziraju njihove dramaturške funkcije i uspoređuju odabrani primjeri njihovih glazbenih okruženja. Širok raspon razmatranih neljudskih životinja proteže se od muha do slonova, od daždevnjaka do kitova – i, naravno, uključuje medvjede.

Adrijana Vidić

University of Zadar, Croatia
Sveučilište u Zadru, Hrvatska

**Shaggy Footman, Totem, Bridegroom, Psychopomp:
On the Bear in *Tatiana's Dream***

In the fifth chapter of Pushkin's *Eugene Onegin*, the main heroine, as part of a fortune-telling ritual during the twelve-day festive period (svyatki), has a dream rich in folkloric motifs in which "a large bear with a ruffled coat" [Nabokov's translation] will help her cross a stream, and will then carry her, weakened from struggling through deep snow, night, and forest, to the threshold of the solitary hut of his "gossip". Inside, the host among monstrous chimeras is none other than the eponymous hero himself, in a scene resembling "big funeral." Everything ends in violence which has directed most interpretations of the dream toward its prophetic function. The presentation will systematise diverse readings of one of the most famous dreams in classical Russian literature, almost two hundred years after its creation, with a focus on the role of the bear within it and within the novel as a whole.

**Lakaj u krznu, totem, ženik, psihopomp:
o medvjedu u *Tatjaninu snu***

U petom poglavlju Puškinova *Evgenija Onegina*, glavna junakinja kao dio rituala proričanja sudbine za vrijeme dvanaestodnevne (svjatki) usniva folklornim motivima bogat san u kojem će joj »[r]askuštran medvjed, od svih veći« [Slamnikov prijevod] pomoći da pređe potok te će je potom, malaksalu od probijanja kroz duboki snijeg, noć i šumu, odnijeti do praga usamljene izbe svoga »kuma«. Unutra je pak čudovišnim himerama na nečemu nalik »većim karminama« domaćin sam naslovni junak, a sve će završiti nasiljem koje je većinu interpretacija sna usmjerilo prema njegovoj proročanskoj funkciji. Izlaganje će usustaviti raznorodna tumačenja jednog od najpoznatijih snova klasične ruske književnosti gotovo dvjesto godina nakon njegova nastanka s naglaskom na ulogu medvjeda u njemu i romanu u cijelosti.

Nikolina Vuković Suman

Samoborski muzej, Hrvatska

Museum of Samobor, Croatia

Kućni ljubimci u antičkom Rimu

Životinje su imale važnu ulogu u svakodnevici stanovnika antičkoga svijeta. Osim prehrambene i gospodarske funkcije, bile su prisutne u različitim društvenim i religijskim sferama života, a svoje su mjesto često pronalazile u umjetnosti toga vremena. Povijesna i književna djela rimskih autora, epigrafski natpisi te likovni prikazi na nadgrobnim spomenicima, freskama, skulpturama i mozaicima, nastali u razdoblju od Rimske Republike do kasne antike pružaju vrijedan uvid u ovaj aspekt rimskoga društva. Ovim predavanjem bit će predstavljena društvena uloga životinja u antičkom Rimu – fenomen kućnih ljubimaca. Razmotrit ćemo razloge pojave tog fenomena u rimskom društvu, predstaviti različite vrste životinja koje su Rimljani držali u svojim domovima te na odabranim primjerima pokazati kako je izgledao njihov suživot. Posebna pažnja bit će usmjerena na temu uloge kućnih ljubimaca u socijalizaciji rimske djece te na pitanja familijarizacije i antropomorfizacije kućnih ljubimaca toga vremena. Riječ je o danas učestalim praksama koje zauzimaju važno mjesto u suvremenim antropološkim istraživanjima, a čije postajanje bilježimo već u antičko doba.

Pets in Ancient Rome

Animals played an important role in the daily lives of the inhabitants of the ancient world. Beyond their functions in food production and the economy, they were present in various social and religious spheres of life and frequently appeared in the art of the period. Historical and literary works by Roman authors, epigraphic inscriptions, and visual depictions found on tombstones, frescoes, sculptures, and mosaics—dating from the Roman Republic to Late Antiquity—offer valuable insight into this aspect of Roman society. This lecture will explore the social role of animals in ancient Rome, specifically the phenomenon of pets. We will examine the reasons for the emergence of this phenomenon within Roman society, introduce the various types of animals that Romans kept in their homes, and use selected examples to illustrate what their coexistence looked like. Particular attention will be given to the role of pets in the socialization of Roman children, as well as to the processes of familiarization and anthropomorphization of pets during that era. These practices, which are common today and hold a significant place in contemporary anthropological research, can be traced back as far as antiquity.

Ima li medvjed pravo na svoj svijet?

edukativna radionica za djecu

Radionica *Ima li medvjed pravo na svoj svijet?* (autor: Bruno Ćurko), namijenjena učenicima trećih i četvrtih razreda osnovne škole, filozofska je i kreativna radionica u kojoj učenici promišljaju o odnosu čovjeka, životinja i prirodnog prostora, polazeći od medvjeda i pitanja o njegovim osjećajima, strahovima, potrebama i značenju doma. Promatranjem i interpretacijom fotografija, filozofskim razgovorom, igrom uloga i kreativnim izražavanjem istražuju što se događa kada se životni prostori ljudi i divljih životinja preklapaju te kako uskladiti potrebe različitih živih bića. U aktivnosti »Medvjedi sud« učenici preuzimaju različite uloge i argumentirano traže rješenje problema medvjeda koji dolazi u ljudsko naselje, dok u završnim aktivnostima zamišljaju poruku koju bi medvjed uputio ljudima i likovno oblikuju »Medvjeda iz budućnosti«, promišljajući o njegovu budućem staništu, potrebama i odnosu ljudi prema životinjama. Radionica se temelji na zajednici filozofskih istraživača, sokratskom dijalogu, vođenom razgovoru, problemskom učenju, suradničkom radu i likovnom izražavanju, a njezin je cilj razvijati kritičko mišljenje, sposobnost argumentiranja, empatiju i sagledavanje problema iz različitih perspektiva te poticati odgovoran odnos prema životinjama i okolišu. Pritom učenici uče razlikovati opažanja od pretpostavki i osobnih tumačenja, izražavati i obrazlagati vlastita mišljenja, postavljati pitanja, uvažavati drukčije perspektive, prepoznavati potrebe životinja i važnost njihova životnog prostora te razmatrati posljedice ljudskog djelovanja na prirodu i predlagati rješenja koja uzimaju u obzir potrebe ljudi i životinja. Radionica povezuje sadržaje Prirode i društva, Hrvatskoga jezika i Likovne kulture s međupredmetnim temama održivoga razvoja, građanskoga odgoja i obrazovanja, osobnoga i socijalnoga razvoja te učenja kako učiti. Vrednovanje se provodi formativnim praćenjem sudjelovanja učenika, postavljanja pitanja, obrazlaganja mišljenja, slušanja drugih, suradnje, promjene perspektive i kreativnog izražavanja, a završna refleksija usmjerena je na pitanje: Ima li medvjed pravo na svoj svijet i što to pravo znači? Očekivani su rezultati razvijanja sposobnost kritičkog promišljanja i argumentiranja, veća empatija te bolje razumijevanje čovjekove odgovornosti prema životinjama i njihovim staništima, uz poseban naglasak na razvoj bioetičkog senzibiliteta.

Does a Bear Have a Right to Its Own World?

educative workshop for children

The workshop *Does a Bear Have a Right to Its Own World?* (author: Bruno Ćurko), designed for third- and fourth-grade primary school students, is a philosophical and creative session in which pupils reflect on the relationship between humans, animals, and the natural environment. The discussion begins with the bear—exploring its feelings, fears, and needs, as well as the meaning of “home.” Through the observation and interpretation of photographs, philosophical dialogue, role-playing, and creative expression, students investigate what happens when the habitats of humans and wild animals overlap, and how the needs of different living beings can be reconciled. In the “Bear Court” activity, students take on various roles to propose reasoned solutions to a scenario involving a bear entering a human settlement. In the concluding activities, they imagine a message a bear might send to humans and create an artistic representation of a “Bear from the Future,” reflecting on its potential habitat, needs, and how humans might relate to animals in the future. The workshop draws on the concept of a community of philosophical inquiry, Socratic dialogue, guided discussion, problem-based learning, collaborative work, and artistic expression. Its goal is to foster critical thinking, argumentation skills, empathy, and the ability to view problems from multiple perspectives, while encouraging a responsible attitude toward animals and the environment. In the process, students learn to distinguish observations from assumptions and personal interpretations, express and justify their own opinions, ask questions, respect diverse perspectives, recognize the needs of animals and the importance of their habitats, consider the impact of human activity on nature, and propose solutions that account for the needs of both humans and animals. The workshop integrates content from the subjects of Nature and Society, Croatian Language, and Visual Arts with cross-curricular themes such as sustainable development, civic education, personal and social development, and “learning to learn.” Assessment is conducted through formative monitoring of student participation—including how they ask questions, justify opinions, listen to others, collaborate, shift perspectives, and engage in creative expression—while the final reflection focuses on the question: Does a bear have a right to its own world, and what does that right entail? The expected outcomes include a more developed capacity for critical thinking and argumentation, greater empathy, and a better understanding of human responsibility toward animals and their habitats, with a particular emphasis on the development of a bioethical sensibility.

Metal i životinje / S medvjedom na umu

predstavljanje knjiga

Metal i životinje zbornik je znanstvenih radova pretežito s 6. *Dana kulturne animaliSTike*, kada je ova tema bila središnja za to izdanje. Nakon uredničkog i recenzijskog postupka, preostalo je devet radova koji tvore uzbudljivu priču o simboličkoj, a ponekad i sasvim konkretnoj upotrebi životinja u *heavy metal* kulturi. Šišmišima, zmijama, gavranima, kitovima, vukovima i drugim životinjama u lirikama sastava poput Black Sabbatha, Mastodona, Powerwolfa, Gojire i Moonspella, prilazi se poglavito s filozofskog i muzikološkog gledišta. Knjigu je u tiskanom i mrežnom izdanju (u otvorenom pristupu) objavila Udruga »Mala filozofija«, na hrvatskom i srpskom jeziku. Objava engleskog prijevoda planira se za narednu godinu.

Neizravnije je uz (ovogodišnje) *Dane kulturne animaliSTike* vezana monografska cjelina od petnaest znanstvenih radova na engleskom jeziku pod naslovom *Bear in Mind*. Radi se o knjizi kojom je sudionicima konferencije omogućeno da unaprijed objave svoj rad, ali i onima koji ne mogu doći na konferenciju u Split da svoj doprinos razmatranju središnje teme pošalju u pisanom formatu. Time se htjelo doskočiti ograničenjima ograničavanja *Dana kulturne animaliSTike* na izlaganja uživo, no i ostaviti trajni zapis široke kulturno-animalističke obrade specifične teme te time nadograđivati na inicijalni doprinos Nikole Viskovića kulturnoj zoologiji. Knjiga čini začetak niza koji je upravo na tom tragu nazvan *Cultural Zoology*. Ona nudi interdisciplinarno istraživanje medvjeda kao stvarne životinje i kulturnog simbola. Iz perspektiva lingvistike, semiotike, književnosti, filozofije, etnologije, antropologije, umjetnosti i medijskih studija istražuje načine na koje su medvjedi imenovani, prikazivani i interpretirani u različitim kulturama i povijesnim razdobljima. Analizira se njihova prisutnost u jeziku i krajoliku, dječjoj i književnoj kulturi, folkloru, duhovnosti, glazbi, filmu, umjetnosti i suvremenim medijima. Knjiga pritom pokazuje širok raspon predodžbi o medvjedu – od bića mudrosti, snage i bliskosti s čovjekom do opasne, prijeteće ili eksploatirane životinje.

Metal Animals / Bear in Mind

book presentations

Metal i životinje (Metal Animals) is a collection of scholarly papers, primarily drawn from the 6th *Days of animal Studies*, an edition for which this topic served as the central theme. Following an editorial and peer-review process, nine papers were selected which are weaving an engaging narrative about the symbolic—and at times, quite literal—use of animals within heavy metal culture. The presence of bats, snakes, ravens, whales, wolves, and other animals in the lyrics of bands such as Black Sabbath, Mastodon, Powerwolf, Gojira, and Moonspell is explored, predominantly from philosophical and musicological perspectives. The book has been published—in both print and open-access online formats—by the association “Petit Philosophy” in Croatian and Serbian. An English translation is scheduled for publication next year.

More indirectly linked to (this year’s) *Days of animal Studies* is a monograph comprising fifteen scholarly papers in English, titled *Bear in Mind*. This volume allowed conference participants to publish their work in advance, while also enabling those unable to attend the conference in Split to contribute their insights on the central theme in written form. This approach sought to overcome the limitations inherent in restricting the *Days of animal Studies* solely to live presentations; it also serves to create a lasting record of a broad, cultural-zoological exploration of a specific topic, thereby building upon the foundational contribution of Nikola Visković to the field of cultural zoology. The book marks the beginning of a series—fittingly titled *Cultural Zoology*—that continues in this same vein. It offers an interdisciplinary exploration of the bear as both a real animal and a cultural symbol. Drawing on perspectives from linguistics, semiotics, literature, philosophy, ethnology, anthropology, the arts, and media studies, it examines the ways in which bears have been named, represented, and interpreted across various cultures and historical periods. It analyzes their presence in language and the landscape, in children’s and literary culture, folklore, spirituality, music, film, art, and contemporary media. In doing so, the book reveals a wide spectrum of conceptions of the bear—ranging from a creature embodying wisdom, strength, and a close bond with humans, to an animal perceived as dangerous, threatening, or subject to exploitation.

Boris Beck	boris.beck@fpzg.hr
Bruno Beljak	icahinstitut@gmail.com
Iris Broman	ibroman@mefos.hr
Mateja Centa Strahovnik	mateja.centastrahovnik@teof.uni-lj.si
Bruno Ćurko	bcurko@ffst.hr
Jan Defrančeski	jdefranceski@gmail.com
Kristina Dilica	kristina.dilica@gmail.com
Ana Đorđević	anadj91@gmail.com
Igor Eterović	igor.eterovic@medri.uniri.hr
Josip Guć	jguc@ffst.hr
Sabira Hajdarević	shajdarevic@unizd.hr
Urška Jenčić	urska.jencic@teof.uni-lj.si
Dubravka Jerković Berović	dubravkajerkovic@gmail.com
Zrinka Kovačević Živičnjak	zrinkakovaceviczivicnjak@gmail.com
Csaba Mészáros	csabimes@gmail.com
Tamara Mikša	tamara.rakic@skole.hr
Zoltán Nagy	nagy.zoltan@pte.hu
László Nemes	nemeslal@hotmail.com
Monika Novaković	monynok@gmail.com
Demian Papo	dpapo@ffos.hr
Maja Pasarić	maja@ief.hr
Bojana Radovanović Šuput	br.muzikolog@gmail.com
Nina Ravnik Palka	nina.ravnik@almamater.si
Paula Rem	rehmpaula@gmail.com
Ivana Sabljak	ifka.sabljak2206.is@gmail.com
Vojko Strahovnik	vojko.strahovnik@ff.uni-lj.si
Lucija Turkalj Čulinović	lucija.turkalj@stin.hr
Milkica Ursa	plavetnilo1@gmail.com
Tatjana Varvitsiotis	varvitsiotis@gmx.de
Alma Velić	alma.velic@skole.hr
Adrijana Vidić	avidic@unizd.hr
Nikolina Vuković Suman	nikolina.vukovic1994@gmail.com